

PEDAGÓGUSOK

LAPJA

LXVII. ÉVFOLYAM
A PEDAGÓGUSOK SZAKSZERVEZETE HÍRLAPJA ÉS HÍRLEVELE
2011. OKTÓBER 10.
ALAPÍTVÁ: 1945-BEN

10.

ÖSSZEGEZZÜNK

A pedagógusok jól fogadják a változásokat, megértik ennek szükségességét – így összegezte Hoffmann Rózsa oktatási államtitkár a köznevelési törvény tervezetét ismertető országjáró körútjának eddigi tapasztalatait október 7-én Kaposváron.

Hát akkor összegezzünk mi is. Ugyan mit és hogy „fogadtak jól” a pedagógusok? Szeptember 30. előtt – amikor az oktatási államtitkárság honlapján nyilvánosságra hozták a köznevelési koncepciót – sehogyan fogadhatták a változásokat, hiszen azok mibenlétét nem ismerhették, bizonyos, de végsőnek nem nevezhető részleteiről pedig legfeljebb csak a sajtóból tájékozódhattak. A februárban nyilvánosságra hozott, ám azóta újra és újra átdolgozott koncepcióváltozatok ugyanis nem voltak nyilvánosak. S bár az államtitkár asszony eredetileg 2010-re a törvényt ígérte, ám még az életképtelennek bizonyult koncepció is hosszú utat járt be a nyilvánosságra kerülése napjáig. Először maga a kormányfő adta vissza átdolgozásra, hogy azután a Pokorni Zoltán vezette oktatási bizottság vitassa erősen. Végül az elképzelés már a Fidesznek is kínos intermezzók, a harmadik próbálkozás után, szeptember 28-án „csúszott át”, amikor a kormány megerősítette azt. Tette ezt annak ellenére, hogy nem készültek hatástanulmányok se a köz-, se a szak-, se a felsőoktatás átalakításáról, elmaradt az érdekegyeztetés az érintettekkel és az érdekeltekkel. Az érdeklődőknek pedig be kellett érniük azzal, hogy Hoffmann Rózsa azt mondta, az arra érdemes ötleteket beépítették az államtitkárság elképzeléseibe. Ám arról, hogy melyek voltak „az arra érdemes javaslatok”, az államtitkár asszony szemérmesen hallgatott.

Nem volt ennyire szemérmes azonban akkor, amikor a szakszervezetekkel való beszélgetését egyeztetésnek nevezte, ahogy most zajló, országjáró körútján is szemrebben nélkül állítja, hogy a koncepciót támogatta a PSZ. Teszi ezt arra, a szeptember 5-i, a PSZ-székházban tett látogatására hivatkozva, amikor az Országos Vezetőség többszöri meghívásának végre eleget téve ismertette a koncepciót, és válaszolt a jelenlevők kérdésére. Magam is ott voltam az ülésen, ahol szó sem volt arról, hogy bárki támogatta volna a javaslatot, hisz a jelenlevők is csak akkor ismerték meg a koncepciót.

Pedig a PSZ többször is kérte a közoktatásról szóló, végül köznevelésinek átkeresztelt elképzelés újabb és újabb változatait, hogy a változásokhoz érdemi és szakmai véleményt fűzhessen, de egyszer sem kapta meg. (De nem jártak jobban a rektorok sem a felsőoktatási koncepcióval, konkrétan ők is csak a bejelentett 38 milliárd forintnyi elvonásról értesülhettek.)

S hogy a nemzet lámpásainak tetszett-e, amit a sajtóhírekből összegyűjtöttek, vagy épp az államtitkár asszony szájából hallottak? Nemtetszésüknek elég erősen hangot adtak a pedagógusnapi, szeptember 12-i, vagy a legutóbbi, október 1-jei tüntetéseiken. Úgy látszik, hangjuk nem ért fel a Szalay utca második emeletéig. Vagy felért, de senki nem veszi figyelembe.

Pedig az államtitkár asszony szereti elhitetni a pedagógusokkal, hogy szívén viseli a sorsukat. A választási kampányban is váltig állította, hogy elintézi, javuljanak a pedagógusok életkörülményei. Ám azóta a nemzet nap-számosai nemhogy több pénzt kaptak volna, de a kormány pénz- és adópolitikájának köszönhetően 7-10 százalékos elvonás sújtja őket, és ma sok ezer olyan pedagógus van, aki ugyanazért a munkáért kevesebb pénzt kap. Nem kecsesget sok jóval a jövő sem, hiába öntötték le a pedagógus-életpályamodell a fizetésemelés ígéretének rózsaszín mázával, mert a lényege, hogy a pedagógusoktól azt kérik, még többet dolgozzanak még kevesebb pénzért, és ezt alázatosan, szó nélkül tegyék.

S ha már a pénznél tartunk, az oktatási rendszer átforgatásába úgy kezd bele az államtitkárság, hogy a kasszában egy fitying sincs. Pedig csak az iskolák államosítása, az életpályamodell bevezetése legalább 300 milliárd forintba kerülne. Vajon egy olyan költségvetésből, mint a jövő évi, amely az ideinél 1000 milliárddal kevesebből gazdálkodik majd, honnan lesz erre pénz? Tudjuk, az életpályamodell bevezetése csúszik, csak az abban foglalt többletterhek maradnak a pedagógusoknak. Pedig az államtitkár asszony azt is többször megígérte, hogy az új köznevelési törvény és az életpályamodell csak egyszerre léphet életbe. Nem így lesz. Marad viszont a racionalizálás, az iskolabezárások, az összevonások, legalább húszezer pedagógus elbocsátása, hogy aztán a pályán maradók – iskolatípustól függő, eleve kasztba záró – egyentantervből, egyentankönyvből taníthassák az egyenpolgárokat, akik nem kérdeznak, nem gondolkoznak, szó nélkül teljesítik a felsőbbes parancsát. A hoffmanni úton előre, már hatévesen eldöntetik, kinek milyen lesz a jövője, ki válhat szakmunkássá, ki diplomássá. A gyenge 16 évesen kihullik, a legerősebből és a leggazdagabból pedig kiépül az új hatalom új elitje. Mert – ahogy Hoffmann Rózsa írja Az iskolában kell kezdeni című könyvében: „A magyarság történelmi feladatait – fennmaradásunk érdekében – napjainkban két kiemelt cél, az életminőség javításának és a nemzeti tudatállapot fejlődésének, erősödésének szolgálataiba kell állítani. Ez hosszú időszakra szóló program, amelynek az iskola a bőszoja. A nemzeti tudatállapot és az életminőség csakis az iskolai útjal, annak prioritást adva javulhat, illetve erősödhet.”

Én pedig újra, és ha kell, újra és újra felteszem a kérdést, a fentiek ismeretében ugyan miféle Magyarországot épül itt?!

Millei Ilona

A TARTALOMBÓL:

Nem hagyjuk tönkretenni a közoktatást!

Látunk kell, hogy a közoktatás átalakításának valódi oka, hogy megteremtse, intézményesítse a hatalom ideológiai nevelésének színterét. (Galló Istvánné, a PSZ elnöke) **4. oldal**

Előre a múltba

A pedagógusokat átvették! Teljesen egyértelmű, ugyanazt a végrehajtó szerepet szánják nekik helyben, mint amit az oktatási államtitkárság játszik a kormányzatban belül. (Hiller István volt oktatási miniszter) **7-8. oldal**

A megvetett magyar lélek

Mára elveszett az a dicsfény, ami a pályához vonzaná a fiatalokat – csak az igazán elhivatottak és ezt a hivatást inkább csak jobb híján választók maradtak ebben a szakmában. És ez nagyon nagy baj. (Desszefffy Tibor szociológus) **9-10. oldal**

Van-e esély az egyenlőségre?

Ennél is rosszabb azonban, hogy az esélyegyenlőségi politika erőteljes kommunikációjának és az anyagi, módszertani stb. eszközök hiányának a kombinációja magukat az esélyegyenlőségi törekvéseket fosztja meg legitimációjuktól. (Lakner Zoltán politológus) **11-12. oldal**

Közzétették a szakképzési koncepciót

A koncepcióból csak az állami el-tökélttség sugárzik, anélkül, hogy kidolgozott érdekeltiségi rendszer motiválná a cégeket, a képzést végző dolgozókat és a tanulókat a duális képzésben való részvételre. (Dr. Köpf Lászlóné) **13-14. oldal**

A MPT állásfoglalása

A szakmai előkészítés és egyeztetés hiánya miatt nincs meg az oktatási rendszer átalakításához szükséges szakmai konszenzus, ennek megfelelően nincs meg, s a bevezetés éveiben sem lesz meg az átalakításhoz szükséges társadalmi támogatás. **15. oldal**

SZEF: Tisztes munkáért tisztes fizetést!

December elejére közszolgálati demonstrációt szervez az ország érdekében a Szakszervezetek Együttműködési Fóruma (SZEF), ha a kormány továbbra sem ad érdemi választ kérdéseikre – jelentette be Varga László, a konföderáció elnöke a Tisztes Munka Világnapján, október 7-én rendezett fórumon. A tisztes közszolgálatért mottóval szervezett találkozóra a tisztességes közszolgálati munka munkavállalói, fenntartói és kormányzati feltételeiről véleménycserére hívták Navracsics Tibor igazságügyi, Réthelyi Miklós nemzetierőforrás-, Pintér Sándor belügyminisztert és Czomba Sándort, a társadalmi párbeszédért felelős államtitkárt, de a meghívottak nem éltek a lehetőséggel.

A tisztes közszolgálatért címmel megrendezett találkozó kezdetén Varga László, a SZEF elnöke elmondta: az ügyvivő testület egy hónapja két fontos döntést hozott. Ennek megfelelően a szakszervezeti akcióegység részeként részt vettek az október 1-jei Kossuth téri demonstráción, a Tisztes Munka Világnapján pedig elindították a közszolgálatban dolgozók helyzetéről szóló komoly és előremutató eszmecsere-sorozatát. Mivel a találkozóra a meghívottak nem érkeztek meg, a pódiumon elhelyezett, nagyméretű fotóknak tették fel a kérdéseiket a felszólalók. Varga László, aki a tisztes munka feltételei közé sorolja a szervezkedés alapjogát, Czomba Sándor államtitkártól azt kérdezte: hogyan látja e jog megvalósulását egy olyan országban, amelyik tagja az ENSZ Munkaügyi Szervezetének, az ILO-nak, és az ILO-konvenció döntő többségét kihirdette, törvénybe foglalta, ugyanakkor megszüntette az Országos Érdekegyeztető Tanácsot?

Fehér József, a SZEF alelnöke Navracsics Tibor miniszterelnökhelyettest arról faggatta: a most már nyilvánossá vált költségvetés kapcsán hogyan gondolja a kormány, folytatja az előző kormány vétkecs mulasztásait, és 2009 óta immár negyedik éve, 2012-ben se változik egyetlenegy fillérrel se a közszolgálati illetmény mértéke? Bárdos Judit, a BRDSZ főtítkáráként Pintér Sándor belügyminiszterrel többek közt azt kérdezte: miért csorbitják az érdekképviselők jogait, miért becsülik le a szakszervezeteket, és szervezték formálissá az érdekegyeztetést? Szűcs Viktória, a Bölcsődei Dolgozók Szakszervezetének elnöke egyebek mellett Réthelyi Miklós miniszterrel arra várta a választ: mikor kívánják összehívni a Szociális Ágazati Érdekegyeztető Tanácsot annak érdekében, hogy beszéljenek például a szociális ágazatban dolgozók munkakörülményeiről, bérhelyzetéről, életkörülményeiről és a Nemzeti Szociálpolitikai Koncepcióról?

Galló Istvánné, a Pedagógusok Szakszervezetének elnöke Réthelyi miniszterrel többek közt azt kérdezte: mi lesz, ha a lakosság által elutasított körzetesítés állami vezérreléssel mégis megvalósul, ha a hároméves szakmunkásképző betanított munkásokat fog kibocsátani, akik a munkaerőpiacon nem tudnak elhelyezkedni? Mi lesz, ha a gimnáziumi továbbtanulásra csak a kiváltságosoknak lesz lehetőségük, ha a felsőfokú továbbtanulás leszűkül, csak kisebb tankönyvvászlásték lesz, ha az egész napos iskola feltételei nincsenek meg, mégis kötelező lesz, ha az intézményekben agyonhajszolt pedagógusok fognak dolgozni?

Lázár András, szintén a SZEF alelnöke azt vetette fel: az nem helyes út, amelyen egyes szakszervezetek járnak, hogy vezetőik külön tárgyalnak, és cserbenhagyják a többi szakszervezetet. Hozzátette: „Ezért innen üzenjük szakszervezeti barátainknak, hogy maradjanak barátok, és ne legyenek árulók.”

A találkozó végén Varga László bejelentette, hogy a SZEF október 21-én Miskolcon, egy héttel később Székesfehérváron, november 11-én Kaposváron, 25-én pedig Szolnokon regionális találkozóra hívja tagszervezeteit, hogy eszmét cseréljenek a tisztes közszolgálatról, a munkavállalói, a munkáltatói és a kormányzati felelősségről, a törvényhozói felelősségről. „Ha nem érünk el eredményt, készek vagyunk előkészíteni és megszervezni december elejére egy közszolgálati demonstrációt az ország érdekében” – tette hozzá.

Forrás: Szakszervezetek.hu

Dilettáns a preambulum kiosztása

Merem állítani, hogy nem alkotmányos a rendszer – jelentette ki Sólyom László a Történelemtanárok Egyesületének országos konferenciáján október 8-án. Az Alkotmány és történelem című rendezvényen a volt köztársasági elnök gyógyíthatatlan sebnak nevezte az Alkotmánybíróság (Ab) jogköreinek megcsönkítését, így ugyanis van egy olyan része a magyar jogrendszernek, ahol nincsen alkotmányos kontroll, bármi megtehető, mert ott nem érvényes az alkotmány. Sólyom, aki egyben az Ab első elnöke is volt, az új alaptörvényt előkészítő parlamenti munkát is élesen bírálta. Az új alaptörvény hibáit a volt elnök szerint „semmiféle szertartással” nem lehet kompenzálni, sőt, egyenesen dilettantizmusnak nevezte, hogy a diákoknak kiosztják a preambulumot, hiszen ezáltal azt hihetik, hogy ez maga az alkotmány. Holott még az alkotmány szövege sem mond önmagában semmit, az értelmezése a lényeg – hívta fel a figyelmet. Sólyom szerint az igazi kérdés az: milyen lesz az „alkotmányos valóság”, hiszen az alkotmány szövegével szinte teljesen ellentétes rendszert is létre lehet hozni. A volt államfő örületnek nevezte, hogy a kormánypártok arra fogták az ország sikertelenségét, hogy a '49-es alkotmány van hatályban.

Kiigazítás

Súlyos névelírás volt a 8–9. számunkban. A 2011.06.16. című cikkemben Árok Kornél neve helyett Árok Antalé jelent meg. Hivatkozhatnék a véletlenre, a nyomda ördögére, a duplaszám készítésének nehézségeire. Nem teszem. Elismerem, hogy az elírás az én hibám volt, amiért elnézést kérek mindenkitől!

Millei Ilona

Alkotó pedagógusok jelentkezését várjuk!

Sorsunk – mint minden emberé – az idő mélységeiben mély kútjának vizébe merül. Ám élnek köztünk olyanok is, akik tollal, ecsettel, napi munkájuk mellett még egy vonalat húznak az öröklét falába, így téve tanúbizonyságot arról, hogy kortársaink. Nem akarnak hivatásos művészekké válni, mert elhivatott képviselői pályájuknak. Olyan pedagógusok ők, akik munka után alkotnak, és akik az alkotás által kiteljesedve teszik szebbé mindennapjainkat. A Pedagógusok Lapja szívesen bemutatja őket és alkotásaikat is. Kérjük, hogy műveiket, rövid önéletrajzukat a millei@pedagogusok.hu e-mailre vagy a Budapest 1417, Pf. 11 postacímre küldjék. A borítékra írják rá: „Alkotó pedagógusok”.

OLVASD, ÉS ADD TOVÁBB!

A Pedagógusok Lapja évi előfizetési díja 5 százalék áfával 4100 forint. Az intézmények banki átutalással (számlaszám: 11707024-20100456) fizethetnek elő, az egyéni érdeklődőknek csekket postázunk.

Az egész oldalas hirdetés (A/4-es formában, fekete-fehérben) 100 000 forint, a féloldalas 50 000, a negyedoldalas 25 000 forint. Az apróhirdetés szavanként 50 forint. Minden egyes díjtételt 25 százalékos áfa terhel. A hirdetések beküldésének határideje: a megjelenési hónap 3. napja.

PEDAGÓGUSOK LAPJA

A Pedagógusok Szakszervezetének hírlapja és hírlevele

Főszerkesztő: Millei Ilona

Technikai szerkesztő: Márfiné Bécsi Erika

Szerkesztőség: 1068 Budapest, Városligeti fasor 10. Telefon/fax: 322-8464

Levélcím: 1417 Budapest, Postafiók 11

Kiadja: a Pedagógusok Szakszervezete Országos Irodája

1068 Budapest, Városligeti fasor 10. Központi telefon: 322-8452-től 56-ig

Felelős kiadó: Galló Istvánné elnök

Internet: www.pedagogusok.hu; E-mail: pedlap@pedagogusok.hu

Terjeszti: a Pedagógusok Szakszervezete. Évi előfizetési díj: 4100 Ft

Index: 26651 ISSN 0133-2260

ZÁSZLÓT BONTOTT A MAGYAR SZOLIDARITÁS MOZGALOM

Több tíz ezer ember tüntetett a Kossuth téren október elsején

Több tíz ezren tüntettek a Kossuth téren október elsején. Megalakult a Magyar Szolidaritás Mozgalom, amelyhez több mint száz civil és szakszervezet, köztük a Pedagógusok Szakszervezete, és két konföderáció, a Magyar Szakszervezetek Országos Szövetsége és a Szakszervezetek Együttműködési Fóruma is csatlakozott. A tüntetés után a Szolidaritás feliratú transzparens alatt a tömeg átvonult a Clark Ádám térre, ahol Galló Istvánné, a PSZ elnöke beszédében azt hangsúlyozta, a közoktatás közügy, annak változtatása az egész magyar társadalmat érinti. Ez mégis az érdekegyeztetés mellőzésével készült, a pedagógusok ez ellen tiltakoznak.

Nyári meleg köszöntött a D-napra, a Kossuth téri óriástüntetésre október elsején. A teret és a környező utcákat is megtöltötte, több tíz ezer ember azért gyűlt össze, hogy tiltakozzon az új alaptörvény és a Munka törvénykönyve, a munkavállalói jogok korlátozása, a visszamenőleges törvénykezés és a szolgálati nyugdíjrendszer megnyirbálása ellen. Jelenlétükkel csattanós választ adtak a kormánynak és azoknak a fenyegetéseknek, hogy „lehet tüntetni, de akkor már hétfőn nem is kell bejőni dolgozni”.

Az ország minden részéből érkező résztvevők látványos zászlóerdővé varázsolták a teret. A demonstráció megható aktussal kezdődött, a tömeg elénekelt a Himnuszot. Messze szállt a hang, a zászlók vigyázállásba merevedtek, a fejeikről lekerültek a sapkák és a tűző nap ellen védő csákók.

A rendezvényt Nagy Navaró Balázs, a Közmédia Szakszervezeti Tanácsának elnöke és a rapper, Pityinger „Dopeman” László moderálta.

Dopeman arról beszélt, egyetlen kormánynak sincs kétharmados többsége, az ugyanis csak a népnek van. „Minden kormánynak szolgálnia kell a népet. Ma nem valami ellen, hanem valamiért jöttek. Hogy ne csak múltatok, hanem jövőtök is legyen.”

Ezután a szervezők felolvasták annak a több mint száz szakszervezetnek, civil szervezetnek a nevét, amelyek csatlakoztak az akcióhoz. Elhangzott Illyés Gyula Egy gondolat a zsarnokságról című verse, miközben a tüntetők által hozott narancsos dobozokból fal épült, hogy azután a Pink Floyd The Wall című számára le is omoljon.

A köztársasági elnökhöz eljuttatott petíció és a külföldi szakszervezetek, illetve nemzetközi szövetségeik támogató nyilatkozatainak ismertetése után sorban szóltak a tüntetők a szakszervezeti vezetők.

Elsőként Székely Tamás, a vegyipari dolgozók érdekvédelmi szövetségének vezetője. „Teli a hócipőnk a kormány segélyellenes, esélymegvonó politikájával” – kezdte, és azt hangsúlyozta, hogy gyengül az érdekérvényesítés lehetősége, az új Munka törvénykönyve pedig rabszolgasorba dönt. Székely szerint a kormány hadat üzent a

szociális biztonságunknak. „Folytassuk a tiltakozást, mert az arrogáns erőre a mi erőnk a megoldás” – tette hozzá.

Ezután Varga László, a SZE elnökének beszéde következett. (Ennek részletét a 4. oldalon olvashatják.)

Pataky Péter, az MSZOSZ elnöke azt kérdezte: mit akarunk? Majd a választ rögtön meg is adta: dolgozni tisztességes körülmények között, emberhez méltó bérért. Hangsúlyozta: az ország első embere szerint olyan változások lesznek, amelyek miatt senki sem járhat rosszul. „Számon fogjuk kérni!” – mondta.

Polgár Dóra egyetemi hallgató arról beszélt, hogy a felsőoktatási törvénnyel bizonytalanságban és megosztottságban akarják tartani a fiatalokat. Szerinte a koncepció az utolsó betűig „ostobaság”, és fiatalok tízezreit fosztja meg attól, hogy egyetemre mehessenek.

szegények, a munkavállalók, a devizahitelek és mindazok ellen, akik nem a hatalom táborába tartoznak. A kormány csak a gazdagok ellen nem folytat háborút. A Fidesz nem háborúra, hanem kormányzásra kapott felhatalmazást” – jelentette ki.

Székely Sándor, a Civil Kontroll – Egymillióan a Demokráciáért képviselőjében közölte, hogy Orbán Viktor és a fülkeforradalom elbukott, akárcsak Matolcsy gazdaságpolitikája.

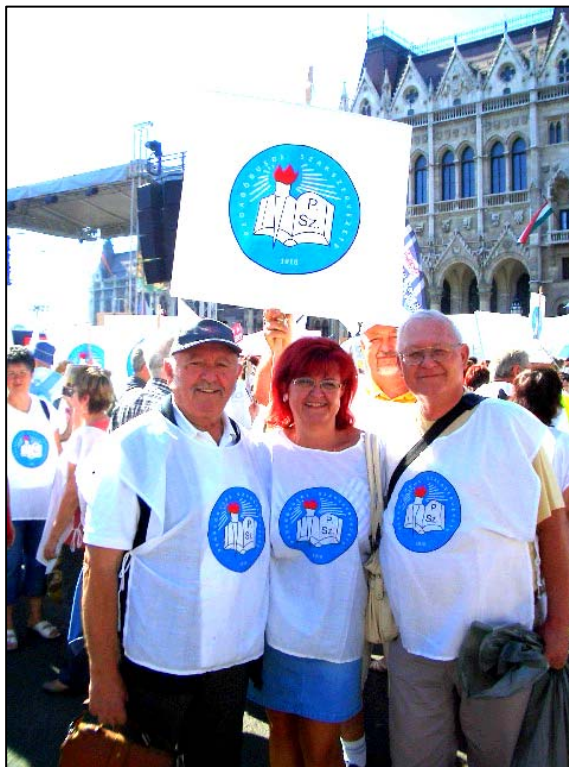
Kónya Péter FRDÉSZ-elnök, az akcióegység operatív törzsének egyik vezetője arról beszélt, hogy a rendszerváltás óta a pártok megosztották az országot, családok és barátságok mentek rá a politikára. Ő pedig nem akar ilyen országban élni. Ezért hívott fel mindenkit összefogásra. Bejelentette, hogy a legendás lengyel példára megalkították a magyarországi Szolidaritást, amely a több mint száz civil és szakszervezet által

létrehozott akcióegység tevékenységét kívánja folytatni. Kérte, hogy az összes érdekvédelmi szövetség, civil szerveződés és állampolgár csatlakozzon hozzájuk, hogy közösen teremthessenek meg egy jobb, élhetőbb, demokratikusabb országot.

A Kossuth téri tüntetés végén a tömeg hátat fordított a Parlamentnek, és egyperces néma csennel fejezte ki megvetését.

A Szózat eléneklése után immár a Szolidaritás feliratú transzparens alatt a tömeg egy része a Lánchídon keresztül átvonult a Clark Ádám térre, ahol beszédet mondott: Galló Istvánné, a Pedagógusok Szakszervezetének elnöke (beszédének részletét a 4. oldalon olvashatják), Szűcs Viktória, a Bölcsődei Dolgozók Demokratikus Szakszervezete, Simó Endre, a Szociális Fórum, Feketéné Kalmár Mária, a Hitelkárosultak Egyesülete, Tóth Katalin, a Civil Mozgalom, Tarsoly Antal, a Vagyonvédelmi Szakszervezetek Szövetsége, König Mónika, az Ápolónők, Ápolók Civilmozgalom, Baldauf Aladár, a Vállalkozók Szövetsége, Hankó János, a Vasutasok Független Szakszervezete és Dániel Péter, a Kékszalog Mozgalom vezetője. Dániel Péter beszédében elsőként csatlakozott az általa vezetett mozgalom nevében a Magyar Szolidaritás Mozgalomhoz.

PL-összeállítás

NEM HAGYJUK TÖNKRE TENNI A KÖZOKTATÁST!

Galló Istvánné beszéde elhangzott 2011. október 1-jén a Clark Ádám téren

Tisztelt hölgyeim és uraim! Kedves kollégák!

E mai tüntetésen részt vevőknek vannak közös problémái, és vannak – ha úgy tetszik – sajátos ágazati gondjai. Mi, pedagógusok azért vagyunk itt, mert jelenlétünkkel akarjuk kifejezni tiltakozásunkat a jogalkotás eddigi gyakorlata, az érdekegyeztetés teljes mellőzésével hozott törvénykezés ellen, a szakmai és munkavállalókat képviselő szakszervezetek véleményének meghallgatása nélkül készített, nagy ívű tervek miatt.

A közoktatás csak látszólag a Pedagógusok Szakszervezete ügye. A közoktatás közügy!

Az egész magyar társadalmat közvetlenül vagy közvetve érintik majd azok a változások és annak hatása, amit most terveznek. Ezért fontos, hogy valamennyien, akik felelősen gondolkozunk Magyarországra jövőjéről, felemeljük szavunkat az ellen a változtatási szándék ellen, amit terveznek.

Tegnap végre közzétették a nemzeti köznevelésről szóló törvény koncepcióját, amely úgy készült, hogy az alkotók nem adtak lehetőséget arra, hogy véleményünket, javaslatainkat elmondhassuk.

Mi is van ebben a tervezetben?

Államosítják a közoktatási intézményeket. Ez azt jelenti, hogy nem az önkormányzatok fogják fenntartani az iskolákat, hanem az állam a kormányhivatalokon keresztül irányítja, ellenőrzi az intézményben folyó nevelő-oktató munkát. Sem a település közösségének, sem a pedagógusoknak, sem a szülőknek nem lesz beleszólása abba, hogy mi történjék az iskolával, mi történik az iskolában. Az államosítás azt is jelenti, hogy az iskolákat minden ellenállás nélkül összevonhatják, bezárhatják. A településen lakók, a gyerekek érdekét, a helyi igényeket nem fogja figyelembe venni a magasságos kormányhivatal.

Hároméves kortól kötelező lesz az óvoda, az általános iskolában bevezetik az ún. egész napos iskolát, úgy, hogy ennek a feltételei nincsenek meg. De ezzel nyílik lehetőség arra, hogy az állam átvegye a gyerek nevelését, ha akarja a család, ha nem. Mert ez nem jelent mást, mint azt, hogy a szülő elveszíti azt a jogát, hogy beleszóljon a saját gyermek nevelésébe.

Új Nemzeti alaptanterv, egységes kerettanterv, egyforma tankönyvek, azonos nevelési célok, elvek, módszerek, amelyeket az állam határoz meg, ez lesz a jövő. Lesz itt béke, barátság, szeretet, rend és fegyelem!

Látnunk kell, hogy a közoktatás átalakításának valódi oka, hogy megteremtse, intézményesítse a hatalom ideológiai nevelésének színterét. Az államosított iskolák lesznek azok, ahol az új embertípus kinevelődik majd a hatalom által előírt ideológiai nézetek szerint.

A tervek szerint megszüntetik a rugalmas iskolakezdet, s a gyereket, akár iskolaérett, akár nem, bekényszerítik az iskolapadba. Igaz,

rögvest szétválogatják őket, s tanulhatnak gyógypedagógiai, fejlesztő vagy normál osztályban.

Az általános iskola befejezése után a tanulni vágyókat is szelektálják, s majd a hatalom dönti el, hogy ki felvételizhet gimnáziumba, szakközépiskolába vagy szakiskolába. Csak az tanulhat tovább, aki a mércét megüti. Aki nem felel meg a követelményeknek, annak a közoktatás rendszere nem segíti a valódi felzárkózást, a 16 éves tankötelezettség bevezetésével az államnak nem lesz feladata, hogy bajlódjon velük.

A szakképzés átalakítása – melynek lényege, hogy a közismereti tantárgyakat radikálisan lecsökkenti – azt fogja eredményezni, hogy az iskolából kikerülő gyerekek tudása a betanított munkásokéval lesz egyenlő. Mindezt azzal az álságos szlogenrel indokolja, hogy visszaadjuk a kétkézi munka becsületét.

Ezekhez a tervekhez nem lesz szükség annyi iskolára, mint amennyi most van, és természetesen annyi pedagógusra sem. A pedagógus-életpályamodell tervezetével több mint egy éve hitegetik a pedagógus-társadalmat. A magasabb keresethez keményebb munka párosul. Ez azt jelenti, hogy megemelik a pedagógusok kötelező óraszámát, és a kötelező intézményi bentartózkodást is előírják. Így lesz lehetőség arra, hogy az eddigi túlmunkáért kapott pénzt ne kelljen kifizetni, hiszen a helyettesítés, a korrepetálás, a tanórán felül tartott szakkör – most be tudható a 32 óra terhére.

Mindehhez szigorú minősítési vizsgák társulnak. A minősítési szempontok között többek között olvasható az etikai szabályok betartása, a megbízhatóság vizsgálata. A hatalom fogja megmondani, hogy mi az etikus, és az ő értelmezése szerint leszünk megbízhatók, vagy sem.

Ha a minősítésen – amely tele van nem mérhető, szubjektív elemmel – a pedagógus nem felel meg – állását veszti. Panasszal élhet, de a bírósági jogorvoslat lehetőségével nem.

Az állam által előírt követelmények teljesítését a szakfelügyelők fogják ellenőrizni, hogy senki ne merjen letérni a hatalom által meghatározott útról.

Ha ezek a tervek megvalósulnak, és megvalósul a központi bérfinanszírozás – amely központi létszámgazdálkodást is jelent, akkor mindez iskolabezárásokat, nagyarányú pedagóguselhagyatást fog eredményezni. Mindez nem szolgálja a gyerek érdekeit, és nem emeli az oktatás színvonalát!

Azért vagyunk itt, hogy tiltakozzunk a kormány tervei ellen. Azért vagyunk itt, hogy ne hagyjuk a közoktatás tervezett átalakításával gyermekeink jövőjét veszélybe sodorni. Azért vagyunk itt, hogy megmutassuk a hatalomnak, erősek vagyunk, és felelősen gondolkozunk Magyarországra jövőjéről.

Azért vagyunk itt, hogy figyelmeztessük a kormányt, a magyar társadalom a pedagógusok mellett áll, és nem hagyja tönkretenni a közoktatást!

AMILYEN NAGY VOLT A VÁRAKOZÁS, OLYAN NAGY A CSALÓDÁS

Részlet Varga László beszédéből – elhangzott a Kossuth téren 2011. október 1-jén

Jó napot, honfitársaim! Varga László vagyok. Pedagógus, vidéken élő, de hét közben Budapesten dolgozó magyar állampolgár. Jelenleg a Szakszervezetek Együttműködési Fórumának elnöke. Olyan konföderáció vezetője, amelyben a közszolgálatok munkavállalóit tömörítő szakszervezetek vannak jelen. (...) Vannak közalkalmazottak, egyéb jogállástörvény hatálya alá tartozók, és vannak, akikre a Munka törvénykönyve szabályai vonatkoznak. Egy azonos valamennyiünkben: a közösséget, az állampolgárok közösségét, hazánkat akarjuk szolgálni, ha hagyják nekünk – kezdte a Kossuth téren 2011. október 1-jén a SZEZ elnöke.

Majd úgy folytatta, hogy ezen a téren 1995-ben vett részt először tü-

ntetésen, és már akkor is látott dühös tüzoltót és elkeseredett tanárt, vagyis semmi új nincs abban, hogy most is tiltakoznak. Szerinte a mindenkori kormányok a közszolgálatban csak egy nagy költségvetési tételt látnak, és feleslegesen foglalkoztatott emberek sokaságát.

„Amilyen nagy volt a várákozás, olyan nagy ma a csalódás. A hatalom elveszítette a társadalom támogatásának nagy részét, miközben még a parlamenti kétharmad bővületében él.

A kiválasztottakkal folytatott látszategyeztetések nem elegendők. Igazságos adórendszert, demokráciát, közteherviselést, nagyobb nyilvánosságot, működő közszolgálatot és betartható alkotmányt akarunk” – mondta Varga László.

MÉG KÉRT A NÉP

Élőlánccal tiltakozott négy szakszervezeti konföderáció a Parlament előtt

Az Autonóm Szakszervezetek Szövetsége (ASZSZ), a Magyar Szakszervezetek Országos Szövetsége (MSZOSZ), az Értelmiségi Szakszervezeti Tömörülés (ÉSZT) és a Szakszervezetek Együttműködési Fóruma (SZEFE) szeptember 12-i, a Ne tovább! jelszó jegyében megtartott demonstrációján mintegy 2500-3000-en jelenlétükkel jelezni kívánták, elégedetlenek azzal, ahogy a kormány a munkavállalókkal bánik. A rendezvényen a négy szakszervezeti konföderáció 130 tagszervezetének képviselőihez civil szervezetek is csatlakoztak, jelen volt a Magyar Szociális Fórum is.

Még javában gyülekezett a tömeg, és aki tehette a fák árnyékában keresett enyhülést a hőség elől, amikor sikerült szóra bírni a SZEFE elnökét. Elfogadhatatlan a törvénykezés és a jogalkotás jelenlegi formája, erre mondjuk, hogy Ne tovább! – közölte *Varga László*, a demonstráció egyik szervezője lapunkkal. Hozzátette, a Munka törvénykönyve jelenlegi formájában nemcsak a versenyszférára, de a közszférára nézve is ronthatja a munkavállalók helyzetét. *Pataky Péter*, az MSZOSZ elnöke azt mondta, alapvetően arra szeretnék felhívni a parlamenti képviselők figyelmét, hogy a parlamentnek van kormánya, és nem a kormánynak parlamentje. A Munka törvénykönyve és a közteherviselés között az ország számára csak úgy lehet megtalálni a legjobb megoldást, ha az közös megegyezésen alapul. Az pedig, hogy így legyen, a parlamenti képviselők felelőssége.

Az Országgyűlés őszi ülésszakának első napjára időzített tüntetésen a konföderációk elnökei hangsúlyozták: szeretnék felhívni a parlamenti képviselők figyelmét egyéni döntési felelősségükre, mivel a most készülő új Munka törvénykönyve (Mt.) – amelyet várhatóan az őszi ülésszakon fogadnak el – álláspontjuk szerint csak tovább ront a munkavállalók helyzetén.

Újabb merénylet a munkavállalók ellen

Borsik János, az ASZSZ elnöke hangsúlyozta: a kormány „újabb merényletre” készül a munkavállalók ellen az új Munka törvénykönyvével, amely csökkenti a kereseteket, eltörli a műszakpótlékot, és védelem nélkül hagyja a munkavállalókat. A kormány tárgyaljon a szakszervezetekkel, a „különutas

találkozókat” elutasítják – emelte ki, utalva arra, hogy múlt héten a Nemzetgazdasági Minisztérium a szakszervezetek közül csak a Ligával és a Munkástanácsokkal tárgyalt az Mt.-ről. Kifejtette, ha marad a jelenlegi kormánypolitika, a munka világán túllépő feszültségek keletkeznek. Kijelentette: „Még időben szólunk! Ne tovább!”

Kuti László, az ÉSZT elnöke elmondta: a képviselőknek végig kell gondolniuk, hogy mi lesz a döntésük következménye, ha jelenlegi formájában fogadják el a Munka törvénykönyvét. „Még kér a nép” – idézte *Petőfit*, majd hozzátette: „Még kérünk. De aztán követelni fogunk!” *Pataky Péter*, az MSZOSZ elnöke azt javasolta, hogy azok a munkavállalók, akik hétfőn délelőtt munkájuk miatt nem tudtak jelen lenni a tüntetésen, de egyetértenek törekvéseikkel, viseljenek kék szalagot ruhájukon. Hangsúlyozta: azzal, hogy a kormány folytatja az érdemi egyeztetés nélküli törvényhozást, „tönkreteszi az országot”.

Varga László, a SZEFE elnöke azt mondta: csak a tisztességes közszolgálati munka lehet a nemzet érdeke, nem pedig az, hogy a kormány megalázza a kormány- és köztisztviselőket, rendvédelmi dolgozókat.

A tüntetésen a másik két konföderáció, a Liga és a Munkástanácsok hivatalosan nem vett részt, de – a szervezők közlése szerint – a Munkástanácsoktól voltak jelen szakszervezetek, és a felvonuló érdekképviselők között egy Liga-zászló is feltűnt.

A beszédek követően – miután a résztvevők élőlánccal alkottak a Parlament épülete körül a képviselők bejáratától az olimpiai parkig –, a konföderációk vezetői átadták petíciójukat a parlamenti frakciók képviselő

lőinek, valamint ezzel egy időben e-mailben elküldték minden képviselőnek.

A szakszervezetek tárgyalni akarnak

A petícióban a szakszervezetek arról írtak: „Az elmúlt egy évben Önök olyan döntéseket hoztak, amelyek lerontották a magyar munkavállalók és családjaik helyzetét.” Példaként említik az egykulcsos személyi jövedelemadó-rendszer bevezetését és az Országos Érdekegyeztető Tanács (OÉT) megszüntetését. A szakszervezetek szerint az új Munka törvénykönyve tervezete jól felismerhető hatásaiban átlépi a munka világának határait, és társadalmi feszültségekhez vezethet. Mindezt még súlyosbítják a nyugdíj-rendszer átalakításával és a közteherviseléssel kapcsolatos tervek.

Felhívják a figyelmet arra, hogy ha a képviselők jelenlegi formájában szavazzák meg a törvényjavaslatot, akkor többek között csökkentik az emberek fizetését, növelik a munkaidőt, és védelem nélkül hagyják a munkavállalókat. „Mi ezt nem akarjuk! Tárgyalni viszont igen! Még most sem késő!” – olvasható a petícióban.

A petíciót a négy parlamenti párt képviselői vették át. A fideszes *Kara Ákos* ígéretet tett arra, hogy a jövőben minden, a munkavállalókat érintő tervezetről konzultál majd a Fidesz-frakció. *Pataky Péter* reményét fejezte ki, hogy ez valóban így lesz. A tüntetőkhöz fordulva ugyanakkor hangsúlyozta: az Országgyűlés munkájának kezdetével „mindenki legyen készenlétben arra, hogy ha legközelebb érkezik a hívó szó – ami nem lesz sokára –, akkor még többen legyünk”.

WROCLAWBAN IS TÜNTETTÜNK 2011. SZEPTEMBER 17-ÉN

Az ETUC döntése alapján nagyszabású európai demonstrációra került sor az európai unió soros elnökség alatt Lengyelországban, Wroclawban a gazdasági és pénzügyminiszterek találkozója alkalmával. A miniszterek az Európai Unióban létező elnyúló gazdasági és pénzügyi válság miatti közös fellépésekről tárgyaltak, a demonstráló szakszervezetek pedig azért utaztak Wroclawba, Alsó-Szilézia „fővárosába”, hogy kifejezzék tiltakozásukat a kollektív szerződések elleni támadások, a megszorító intézkedések ellen.

Ragyogó idő, napsütés fogadta a gyülekezőhelyre vonuló nemzetközi és lengyel buszokat. Több mint 30 ezer résztvevő volt. A külföldi szakszervezetek sorát erősítette a 345 fős SZEFE-delegáció, benne 45 PSZ-taggal. A PSZ-delegáció szombat délelőtt szervezett városnézésen vett részt, Zielinska Elzbieta idegenvezető hatalmas tudásával, rajongó városszeretetével minden résztvevővel elhitette, hogy Wroclaw „Európa szent virága, a városok szép ékszere”.

A tüntetést óriási hangzavar, túlközlés, dobszó, vuvuzelafújás

kísérte, a több mint 6 kilométeres, többpályás úttesten hömpölygő tömeget a járdákról a városlakók üdvözlötték, tapsolták, nem bánták, hogy közlekedési nehézségeket okoztunk. A Rynek órák alatt telt meg a demonstrálókkal, a városlakókat híres lengyel művészek szórakoztatták, a hatalmas kivetítők mindenhol közel hozták a színpadon történeteket. A konföderációvezetők mind-mind szót kaptak, érdekes módon itt is az derült ki, hogy a visegrádi országokból jöttek mindig ugyanazon problémákat emlegették; veszélyben az érdekegyeztetés, a válság terhét mindenhol a dolgozókra, az alacsony keresetűekre hárítják, mindenhol megnyirbálják a kollektív jogokat, szociális juttatásokat, mindenhol nő a munkanélküliek és az ellátásból kiesettek száma.

A SZEFE-delegáció mindkét este a Rynek (Fő tér) legnevesebb éttermében vacsorázott, és szombaton, vacsora után indultak haza az élményekkel, jó lengyel sörökkel feltöltött demonstrálók.

Dr. Horváth Péter

PEDAGÓGUSOK SZAKSZERVEZETE: A KÖZOKTATÁS KÖZÜGY

Legkevesebb harmincezer pedagógus elbocsátásával lehet számolni

Miért titok, ami közügy? címmel tartott sajtótájékoztatóján jelentette be *Galló Istvánné*, a PSZ elnöke, hogy a szakszervezet csatlakozik az október elsejei, hetven szakszervezetet megmozgató demonstrációhoz. A megmozduláson egyebek mellett az igazságos és méltányos közteherviselésért, a társadalmi párbeszéd visszaállításáért és az új életpályamodell szakszervezetekkel való egyeztetéséért emelik fel a pedagógusok a szavukat.

Galló Istvánné emlékeztetett arra: a közoktatás átalakításának koncepcióját az államtitkárság február óta nem hozza nyilvánosságra, annak ellenére, hogy *Hoffmann Rózsa* oktatási államtitkár szeptember 5-én, amikor a szakszervezetnél tett látogatást, erre ígéretet tett. A szakszervezet szerint pedig a közoktatás közügy, a most meghozott intézkedések hatása majd csak évek múlva lesz észlelhető. S bár a PSZ számos írásos javaslatot nyújtott be a koncepcióhoz, több mint fél éve nem tudni, hogy azokból melyek épültek be, melyek nem. Emiatt nem derül ki, hogy milyen átalakítások várhatók – hangsúlyozta.

Többségében jó gazdái voltak az önkormányzatok az iskoláknak

Az viszont kiderült, hogy új finanszírozás és ideológia alapján készül az átalakítás. Galló né nehezményezte, hogy a koncepció eddigi változata úgy kezeli a kérdést, mintha a közoktatás már kikerült volna az önkormányzatok kezéből. A kormányzat úgy kezeli az iskolák államosítását, mintha az önkormányzati törvény módosítása már megtörtént volna. Információik szerint a nemzeti köznevelési törvény kodifikált szövege is készen van, és hamarosan a parlament előtt lesz. Véleménye szerint „többségében jó gazdái voltak az önkormányzatok az iskoláknak”. Ma egy évre az oktatás 900 milliárd forintba kerül, eddig az összeg felét adta az állam. Az a kérdés, hogy az államosítás után a majdnem 500 milliárd forintos többletköltséget honnan teremti elő – vetette fel.

Annak a félelmének is hangot adott, hogy a kistéleptületeken, ahol csak egy osztály van egy évfolyamon, veszélyben vannak az általános iskolák, mert megszüntethetik őket az új jogszabály hozzájuk eljutott részletei alapján. Ezenkívül hiányolta az iskola-

busz-hálózat tervét is. A PSZ elnöke úgy látja, az államosítás, a tankötelezettség korhatárának 16 évre való csökkentése, a gimnáziumi férőhelyek számának csökkentése és a pedagógusok heti 32 órás kötelező iskolai benntartózkodása mintegy 30 ezer pedagógus elbocsátásával jár majd. „Forráskivonás történik, csak máshogyan nevezik” – fogalmazott.

A rugalmas iskolakezdés mindenképpen pozitívuma volt a rendszernek

Mint mondta, „az elmúlt években a rugalmas iskolakezdés mindenképpen pozitívuma volt a rendszernek”, ezt is megszüntetné a kormányzat, hat éves kortól kötelezően iskolába kellene járniuk a gyermekeknek. Aki nem alkalmas a hagyományos osztályba járásra, annak gyógypedagógiai vagy fejlesztő osztályokba kellene járnia. Az integrált oktatás megvalósítása szerint sokkal hatékonyabb, s „az iskolai kudarcok jelentős része az alsós fejlesztések hiányából adódik”.

Kitért arra, hogy a tervezet szerint érettségi és nyelvvizsga nélkül nem lehet majd továbbtanulni a felsőoktatásban, ezen feltétel megvalósításához azonban csoportbontásokra lenne szükség. A mindennapos testnevelési órák bevezetésének ötletét abszurdnak nevezte, mert nincsenek meg hozzá a tornatermek. Az egész napos iskolára azt mondta: „nem rossz gondolat, de ehhez a feltételek nincsenek meg”, ugyanis ennek teljesítéséhez többek között biztosítani kell a napi háromezres iskolai étkezést, a gyermekek pihenésének lehetőségét vagy a logopédust is.

A szakképzésben – aminek idejét három évre csökkentik – hét órára mérséklék a közismereti tárgyak oktatását, pontosabban öt órára, hisz két kötelező testnevelési órával együtt jönne ki a „meseszám”. Feltette a kérdést: milyen elméleti képzést kapnak

majd ezek a diákok? Úgy vélte, a szakképzés így a betanított munkások képzőhelye lesz.

A PSZ azokért szól, akikért az oktatás van

Fölvetette, hogy a gimnáziumi férőhelyek számának 40 százalékos csökkentése és az, hogy egyetemi felvételi követelmény lesz a nyelvvizsga, a szakképzés átalakítása, valamint a tankötelezettségi korhatár 16 évre való leszállítása, az oktatásról sötét képet fest. Amikor a PSZ ezek ellen emeli fel a szavát, egyben a gyerekekért is szól, azokért, akikért végső soron az oktatás van. Ahogy szintén a gyerekekről szól az is, ha a pedagógusokért vagy a szülőkért emel szót a szakszervezet.

Közölte, a tervezett 32 órás kötelező iskolai benntartózkodással a helyettesítéseket, a túlórákat, a szakköröket, a korrepetálásokat nem kell a tanároknak kifizetni, és úgy tudják, a testnevelő tanárok óraszámát 24-re szeretnék felemelni. „A tervezett megemelt bér pedig nem szólna másról, mint ezeknek a feladatoknak az ellentételezéséről” – tette hozzá.

A munkabéke záloga a szakszervezetekkel való tárgyalás

Galló Istvánné arról is beszélt: elfogadhatatlan, hogy az állam a húsz éve kialakult szülő-pedagógus kapcsolatot azzal, hogy előbbi nem ért hozzá, meg kívánja kérdőjelezni, és kétségbe vonja a szülőnek azt a jogát, hogy beleszóljon gyermeke nevelésébe.

A PSZ elnöke mindehhez hozzátette, a kormány nem akarja tudomásul venni, hogy a munkabéke záloga a szakszervezetekkel való tárgyalás. Mint mondta, nincs illúzió, a 2/3-dal a parlament mindent el tud fogadni. Ám a fák nem nőnek az égig – tette hozzá.

NEM ASSZISZTÁLNAK A SZALÁMITAKTIKÁHOZ

A pedagógus-szakszervezetek egyetértének abban, hogy elég volt a megszorításokat szorgalmazó törvénykezésből, ezért a Pedagógusok Demokratikus Szakszervezete (PDSZ) is csatlakozott az október 1-jei demonstrációhoz – jelentette be *Mendrey László*, a PDSZ elnöke szeptember 28-án.

Elképesztőnek tartja, hogy úgy hoznak törvényeket, hogy „mindenféle érdekegyeztetést eleve kirekesztenek”. Nehezményezte, hogy a kormányzat kizárólag „az általa kiválasztott szakszervezeti vezetővel” tárgyal a munkavállalóknak is készíthető Munka törvénykönyvéről. Kifejtette, nem hajlandók asszisztálni a kormányzat szakszervezetek feldarabolását célzó

„szalámitaktikájához”, és „nem hagyják, hogy a szakszervezeti mozgalmat megosszák”.

A PDSZ elnöke beszélt arról is, hogy a pedagógusok számára „az elmúlt két évtized legnagyobb megszorítását tartalmazó köznevelési törvény készül”. Információi szerint a költségvetési tervezetben „a következő év a közszolgák számára az utazási kedvezmények csorbítását és a bérbefagyasztást” hozza. Megjegyezte: 2007 óta nem volt béremelés a közszférában, emiatt a pedagógusok megélhetése kerül veszélybe. Mint mondta, „ha az ország bajban van, akkor a terheket az egész lakosságra egyformán kell teríteni”.

ELŐRE A MÚLTBA – AKARTA ITT EZT VALAKI?

A pedagógusokat átverték, megvalósító eszközként tekintenek rájuk

Ha az oktatási rendszer átalakítása úgy kezdődik meg, hogy ahhoz nincsenek meg a pénzügyi feltételek, vagy úgy vágnak bele, hogy a teljes egészet pénzügyi okokból nem tudják megvalósítani, az radikális színvonalcsökkentéshez, szétzüllesztéséhez vezet. Márpedig a közoktatás beharangozott átalakításához 300 milliárd forintba lenne szükség, de a pénz nem áll rendelkezésre – állítja *Hiller István* volt oktatási miniszter. Úgy véli, a pedagógusokat átverték, a 32 órás kötelező bentartózkodás rejtett óraszámemelés, ami legalább húszezer álláshely megszűnését jelenti. A közoktatás teljes államosítását ostobaságnak tartja.

– *Bár beszélgetésünk idején, szeptember 28-án a többszöri államtitkári ígéret ellenére még mindig nem nyilvános az új köznevelési koncepció, Hoffmann Rózsá oktatási államtitkár asszony az országot járja egy kiadvánnyal, amelynek az a címe: „Megújul a magyar tanügy”. Volt miniszterként ön is úgy látja, hogy megújul a magyar tanügy?*

– Én sem megújítást, sem színvonalemelést nem látok. Azt látom, hogy küszködés van, és nyolc év ellenzéki időszak és másfél évnyi kormányzás után ott tartanak, hogy talán lesz koncepció. Ezt megújításnak semmiképpen sem lehet nevezni, hiszen az ember feltelezni, hogy ellenzékben megfogalmaznak egy koncepciót, kormányon meg benyújtják a törvényt. Ezt ők is így gondolták, hiszen jól emlékszünk, a törvényt 2010-re ígérték, most meg lassan túl vagyunk az idei év háromnegyedén, és még mindig koncepcióról beszélünk. (A kormány végül szeptember 28-án megerősítette a Nemzeti Köznevelésről szóló koncepciót, azt szeptember 30-án hozta nyilvánosságra az oktatási államtitkárság – a szerk.)

– *Tulajdonképpen a KDNP programja az, ami arra vár, hogy végre elfogadják, nem a Fidesz.*

– Van is ebből elég nézetkülönbség és nézeteltérés, mert nemcsak politikusi, de szakértői szemmel is látni lehet, hogy a kormánykoalíciónak mint két párt alkotta egységnek nincs közös oktatáspolitikája. Azok a viták, amelyek a nyilvánosság előtt folynak, és amelyek a legjelentősebb szakmai, szakmapolitikai ellentétek a kormánykoalíción belül, éppen abból fakadnak, hogy a Kereszténydemokrata Néppárt és a Fidesz nyolc év ellenzéki lét és másfél év kormányzás után sem fésülte össze az oktatási elképzeléseit. Sőt ezek szakmai alapon ropant távol állnak egymástól. Az egyik egy ideologikus, nagyon sokszor valamilyen a valóságtól elrugaskodott ideát megvalósítani kívánó elképzeléssorozat, a másik pedig az, amit a Fidesz oktatáspolitikusa mond. Abban az ember látja az elmúlt két évtized útkeresését, és ezen belül persze határozott álláspontot. Azonban azt, hogy az Orbán-kormány oktatáspolitikája lenne, én nem lá-

tom. Azt igen, hogy az a kisebbik kormánykoalíciós párt, amelyik megkapta az oktatásügyet, próbálkozik valamivel. Hogy mivel? Minden héten mással. Ez a leginkább zavaró, ahogy az is, hogy teljesen elrugaskodtak a pénzügyi-gazdasági realitásoktól. Naivitás, óriási tévedés azt gondolni, hogy egy rendszer átalakítása, változtatása nem kerül pénzbe. E tekintetben államtitkár asszony vitában áll velem. Miután én számokkal bizonyítottam, hogy mi mennyibe kerül, ő azt mondta, hogy mindez nem kerül semmibe, csupán át kell csoportosítani a pénzeket. Akkor öszszegről van szó, amely nemcsak az oktatási költségvetésnek nagy részét, hanem immáron az ország költségvetését is érintő tétel. Az egyik az úgynevezett államosítási terv, a másik az úgynevezett pedagógus-életpályamodell. Az ezekhez szükséges összeg 300 milliárd forint alatt nem áll meg. Amikor azt hallok a költségvetés készítésekor, hogy az új költségvetés majd 1000 milliárd forinttal kevesebb összeggel gazdálkodik, mint az idei, akkor bármely területen olyasmit beharangozni, olyasmivel az országot jární, hogy itt nemcsak bor, búza, békesség, hanem sok-sok pénz is lesz, az nagyon nagy felelőtlenség. Ha az oktatási rendszer átalakítása úgy kezdődik meg, hogy ahhoz nincsenek meg a pénzügyi feltételek, vagy úgy vágnak bele, hogy a teljes egészet pénzügyi okokból nem tudják megvalósítani, az radikális színvonalcsökkentéshez, a rendszer szétveréséhez, szétzüllesztéséhez vezet. Márpedig a beharangozott átalakításhoz 300 milliárd forintba van szükség. Először tehát azt javasolnám mindannyiunknak, akik a magyar oktatásügyért felelősséget érzünk, hogy még mielőtt a szakmai részletek vitájába belevágnánk, követeljük, hogy az oktatási államtitkár pénzügyekért felelős miniszter társa álljon ki, és mondja azt: én a pénzügyekért vagyok felelős. Garantálom, hogy az ehhez a megvalósításhoz szükséges összeget az oktatásügy rendelkezésére bocsátom. Onnantól kezdődően lehetnek szakmai viták. Ha *Matolcsy* miniszter úr aláírja az oktatási államtitkárság elképzelését, akkor hihetünk abban, hogy a szakmai vitáknak van értelme. Addig ez az egész figyelemelterelés, porhintés.

– *Az államtitkár asszony folyamatosan arra hivatkozik, hogy az elmúlt nyolc év összes hibáját neki kell helyrehozni, és amit csinál, az mindannak a javítása, ami az oktatásban az elmúlt nyolc évben történt.*

– Én is hallok ezeket a mondatokat, de azt gondolom, hogy másfél év után ez inkább már a kudarcok takargatása. Valamit mondani kell arra, hogy miért nem sikerül elfogadtatni se a szakmával, se a szakszervezetekkel, se a saját kormányával, a saját frakcióival azokat a terveket, amelyeket szép lassan összeállít. Ez nemcsak szakmailag elfogadhatatlan másfél év után, hanem politikailag is inkább a látható kudarcnak az elkendőzése. Én csak azt kívánom az államtitkár asszonynak, hogy a források tekintetében csak a felét tudja megszerezni a saját kormányától annak, amennyit mi akkor, amikor én miniszteri felelősséget viseltem az oktatásban, nem hogy megszereztünk, hanem be is fektettünk a magyar oktatásügybe. Az infrastruktúra javításába fektetett 128 milliárd forintnyi euró, az Új Tudás Programból nyert 28 milliárd már ott van. Hogyha ennek az összegnek a felét, durván 75 milliárdot az államtitkár asszony garantálja a következő évben, akkor mindannyian gratulálni fogunk neki. Csak nem úgy látom, hogy ez menni fog. Az első pillanatban megmutatkozott, hogy gyengék. A megkezdett oktatási programokból az uniós pénzeket egy hónap alatt vonták el, már egy eurócent nincsen. A felsőoktatásból 38 milliárdot, több mint 15 százalékot kivonnak. Az államtitkár asszony ellenzéki politikusként, és most a kormány államtitkáráként is abba a hibába esik, hogy a várakozást állandóan fellövi a csillagos égig, és aztán a föld szintjétől sem tud elrugaskodni, mert nincsenek eredmények. Hát dehogynem mondta a választási kampányban pedagógusok százainak, akik még sok százaknak elmondták, hogy elintézi, hogy javuljanak a pedagógusok életkörülményei! Ám nemhogy több pénzt kaptak volna, a kormány gazdaságpolitikája, ezen belül az adópolitika 7-10 százalékos elvonást jelentett a pedagógus-átlagbérből.

(Folytatás a 8. oldalon)

ELŐRE A MÚLTBA – AKARTA ITT EZT VALAKI?

(Folytatás a 7. oldalról)

Ma sok-sok ezer olyan pedagógus van, aki ugyanazért a munkáért kevesebb pénzt kap, és ahogy elnézem az ígért jövőt, azt kéri tőlük, hogy még többet dolgozzanak, még kevesebb pénzért.

– **És még az elbocsátás is fenyegeti őket...**

– Így van. Azt is látni lehet, hogy a közoktatásban szereplő elképzelésekre nem lesz plusz költségvetési forrás. Az államtitkárság szakmai terveinek megvalósítását csak az biztosíthatja, hogyha belső forrásokat szabadít fel. Ez finoman fogalmazva is azt jelenti, hogyha ugyanazon mennyiségű munkára kevesebb pedagógust alkalmaz. Az ebből felszabaduló pénzek adják az alapját a szakmai tervek megvalósításának. Megjegyzem, én erre sem látok semmi garanciát, mert ahogy elnézem az elmúlt másfél év erőviszonyait, ebből az lesz, hogy a pénz felszabadul, háromnegyed része pedig a gazdasági tárca fellépésének eredményeként befolyik a kincstárba. De ezt majd lássuk annak idején. Az biztos, hogy azok a tervek, amelyek akár a 32 órás iskolai munkahelyen tartózkodási köteleességet, akár a pót-díjak, az eddigi túlórapénzek elvonását, beolvasztását jelentik, istenigazából kötelezőóraszám-emelések. Csak az államtitkárságnak nincsen bátorsága és merészsége ezt kimondani, és azt mondani a pedagógusoknak, hogy itt átvertek titeket is, bennünket is. Ha lefordítjuk a mai pedagógusvalóságra a 32 órás benntartózkodást, akkor 2 és fél óra az óraszámemelés. Ha ennek a költségvonzatát megnézzük, akkor ez valamivel több, mint 20 ezer pedagógus-álláshely megszüntetését teszi szükségessé.

– **Nevelés vagy oktatás?**

– Itt iskolaügyről van szó. Az iskolaügyben oktatás és nevelés nem válik szét. Az iskolának nyilván van oktatási, tudást átadó, tudást átvevő szerepe, és van nevelési funkciója. A szakmának éppen az a lényege, hogy az oktatói tevékenység funkció és a nevelési célfunkció egybeér.

– **Önnek is volt egy elképzelése az iskolák államosításáról, az államtitkárságnak is van. Miben látja a legnagyobb különbséget a két elképzelés között?**

– Alapvető különbség van. Az államtitkárság koncepciójában az állam elvesz, kisajátít, az alapvető képlet az, hogy Magyarországon állami iskolák vannak. Én meg azt mondtam, hogy az államnak legyen szerepe, lehessen intézményfenntartó. Én az önkormányzati alapú iskola-rendszert továbbra is vállalom és vallom.

Azonban helyesnek tartom, hogyha meghatározott helyeken, régiókban az állam nagyobb szerepet vállal, de ott az önkormányzat mondja azt, hogy tárgyalásokat kezdeményez az állammal, és a tárgyalások befejezésekként lehet, hogy az állam iskolafenntartó lesz. Óriási különbség ám, hogy ön azt mondja nekem, szívesen eladnám az autóm, nehéz a fenntartása, tárgyaljunk, vagy én odamegyek önhöz, és mielőtt megszólalhat, már nincsen meg az autója. Márpedig itt megkérdőzés nélkül folyt valamiféle eszmecsere, vita arról, hogy a magyar oktatásügynek, a közoktatásnak az államosítás emeli a színvonalát. Milyen garancia van arra, hogy ha elveszi az állam az iskolákat, az bármilyen színvonallemeléshez vezet? Semmilyen! Ráadásul az államtitkárság asszony szerintem e tekintetben csak végrehajtó, mert ez az egész államosítás, centralizáció, nem az ő fejében fogant meg. Mivel azonban mégiscsak ő az oktatásért felelős államtitkárság, azt azért mondanom kellene, hogy ha az állam elveszi az iskolákat az önkormányzatoktól, az nagy felfordulást fog hozni.

– **Az iskolaigazgatók kinevezését is átveszi az állam.**

– Az 1970-es évek közepén már nem nagyon gondoltak ilyenre. Most sem fog működni. Ebből csak egy erőszakos és egyébként színvonalellenes intézkedés-sorozat lesz.

– **Nem is a színvonallemelés, hanem a pártkatonák hadrendbe állítása a lényeg.**

– Az ideologikus átalakítás a magyar oktatásügy színvonalát fogja rombolni. Nemzetközi szakértők kimutatták, hogy Magyarországon – miközben egy közep-méretű ország – hihetetlen társadalmi különbségek vannak, és hogy az iskolának az a funkciója, ami ezt kiegyenlítené, nem, vagy rosszul működik. Erre egy olyan egyetemes megoldást hozni, hogy az ország legvagyonosabb kerületeinek az iskoláit ugyanúgy elvonjuk, mint Észak-Borsod iskoláit, és erre ráhúzzunk egy sablont, ez tényleg szembemegy mindennel, ami normálisnak és racionálisnak mondható. És akkor ebbe a rendszerbe politikai okokból még beteszik, hogy van, aki visszaigényelheti az iskoláját. Ez tényleg rosszabb, mint az adótörvény. Szóval én továbbra is azt mondom, az állam szerepvállalását a magyar oktatásügyben éppen a különbségek kiegyenlítése érdekében fokozni kell, de ez nem egy általános minta. Kitartok azon álláspontom mellett, hogy vannak olyan régiók, elsősorban kistérségek, ahol az egész régió, kistérség kiemelten hátrányos helyzetű, magyarul szegényebb, és ott az államnak dolga van. És ha azt mondja va-

laki, hogy ez lesz majd a szegények iskolarendszere: hát nem pont az a dolga az államnak, hogy célzottan segítsen?! Ám erre a meglevő, nagyon kiegyenlítetlen, nagyon nagy különbséget mutató rendszerre egy sablont ráhúzni nagyon nagy ostobaság. Ez sehova nem visz, viszont nagyon sokba kerül. Ez így nem tud működni.

– **Mit akar az állam a közoktatás teljes államosításával elérni?**

– Az az elképzelés, amely az oktatásügyet saját ideológiai céljai megvalósítási eszközrendszerének tekinti, az az oktatásüggyel, a diákokkal, a gyerekekkel tesz rosszat. És itt azért egy lényeges ponthoz érkeztünk, hiszen 20 évig az egymást követő jobboldali és baloldali kormányok közös nézete volt, hogy az oktatásügyben, a közoktatásban, az iskola világában a legfontosabb a gyermek. Hogy azért van iskola, azért képezzük a pedagógusokat, azért tanulnak éveken keresztül emberek, hogy a felnövekvő következő generációt többre és jóra tanítsák. Az ókortól kezdődően napjainkig az az értelme az iskolának, hogy szervezett formában egy generáció a megszerzett tudást, tapasztalatot minél bővebb és használhatóbb formában átadja a következőnek. Ezt ez a kormány felrúgja. Ehelyett saját ideológiai, politikai nézetrendszerének belenevelését akarja célként meghirdetni, és ehhez az egész rendszert, benne a pedagógusokat, az iskolákat, a nem pedagógiai feladatokkal bíró munkatársakat és az egész iskolai tanügyigazgatást eszközként felhasználni. És az sem mindegy, hogy azt mondjuk egy szülőnek: számunkra a legfontosabb a gyermeked, vagy azt, hogy számunkra legfontosabb, hogy a gyermekek a mi gondolataink szerint nőjen fel. Ez utóbbi hosszú távon nem is tartható.

– **A pedagógusoknak milyen jövőt szánnak ebben az új világban?**

– A pedagógusokat átverték! Teljesen egyértelmű, ugyanazt a végrehajtó szerepet szánják nekik helyben, mint amit az oktatási államtitkárság játszik a kormányzatban belül. A magyar pedagógustársadalomnak világosan látni kell, hogy őket ebben a rendszerben nem partnernek tekintik, hanem megvalósító eszközként tekintenek rájuk. Abból a gondolkodásból, amelyik a pedagógusban egy, az iskolaügy formálásában aktívan részt vevő szereplőt, meghatározó szereplőt látott, nem marad semmi. Az a felforgatási vágy, aminek a részletkimunkálása még nem fejeződtek be, az nem az iskoláról és nem a gyerekről, hanem egy ideológia terjesztéséről szól. Előre a múltba! Ez az irány. Akarta ezt itt valaki?

Millei Ilona

Dessewffy Tibor

A MEGVETETT MAGYAR LÉLEK

Kezembe kerülő családi emlék, egy helyes fekete bőrmotesz, aranybetűs címe szerint tanári zsebkönyv az 1937–1938-as évekre. Benne hasznos tudnivalók, saját – kitölthető – órarend, olvasmányok listája, képletek, egy aranyos és hasznos szövszedet Mondjuk magyarul címmel. Tényleg: a konfliktus, humbug és illúzió helyett miért ne mondhatnánk bonyodalmat, szédelgést vagy érzéki csalódást?

Ami azonban igazán megrázó, az Buda-

– amitől ma egy óvónő vagy tanár igencsak messze van.

Másrészt épp csak túl egy nagy világváltságon – és két szörnyű világégés között – ez a fizetési tábla – ahogy manapság mondják – valóban elfér egy söröslátéban. Nem egy hordóé, hanem egy korsóé. Ezzel együtt olyan kiszámítható, tervezhető pályáivet vázol összekavarodott viszonyok között, aminek az értékét nehéz lenne túlbecsülni. A történészek szerint Klebelsberg Kunó felis-

radalom” amiről itthon bizonyos fülkék kapcsán gyakran beszélünk. Az információs technológia, az internet átalakítja az ismeretek tárolására, keresésére, felhasználására vonatkozó elképzeléseinket. Új és korábban elképzelhetetlen távlatokat nyit meg a személyközi érintkezésben, tudásátadásban, tanításban és tanulásban, arról, amit a világról, lehetőségességről és lehetetlenről gondolunk – következőképp, amit tenni szeretnénk, és végül meg is teszünk. Ebben a for-

gószeiben egyes országok, városok, intézmények és emberek viharos gyorsasággal emelkednek fel, illetve sodródhatnak a szélármények felé. Nem tudjuk, hogy erre az új korszakra hogyan lehet a legjobban válaszolni, nincsenek egyértelműen és könnyedén másolható receptek. Egy biztos: az oktatásra ma nagyobb szükség van, mint valaha. „Kánász marad, akinek a nevelője kánász” – és ha ez igaz volt jó kétszáz éve az első somogyi iskola megnyitása előtt, ma, ebben a tudásalapú társadalomban még fájdalmasabban, még igényesebben van.

Hiszen az elmúlt évtizedekben – úgy tippem, a nyolcvanas évek vadkapitalizmusán elindulva és a rendszerváltás óta egyre inkább – a magyar pedagógus – vagyis a gyerekek neve-

lésével, így a jövő formálásával foglalkozók – folyamatos, durva és kiméltelen leértékelése zajlott. Mára elveszett az a dicsőfény, ami a pályához vonzaná a fiatalokat – csak az igazán elhivatottak és ezt a hivatást inkább csak jobb híján választók maradtak ebben a szakmában. És ez nagyon nagy baj.

Nyilván nagyon nagy baj maguknak a pedagógusoknak megélni ezt a mindennapi helyzetet, amelyben nincsenek megbecsülve sem anyagilag, sem az általános közvélekedés értékrendje szerint. Nagyon nagy baj ez a gyerekeknek – hány „ananászból” lesz így dudva –, és nagyon nagy baj a szülőknek, akik nem bízhatnak abban, hogy az iskola versenyképes, használható tudást ad, és ami ugyanilyen fontos, formálja emberileg a tanulókat. És végül legnagyobb baj ez a nemzet egésze szempontjából, amelyhez mindannyian tartozunk, amely volt, mikor mi még nem éltünk, és remélhetőleg lesz

(Folytatás a 10. oldalon)

56

Budapest Székesfőváros tanerői- (1933 március)

Fizetési csoport	Órta	(I. ovónők)		I. (el. isk. tan. és ig.)		III. (ének)		
		Törzs-fizetés		Törzs-fizetés		Törzs-fizetés		
		a	b	a	b	a	b	
A	1	149.—	50.67	67.54	167.50	50.67	67.54	174.—
	2	157.50	50.67	67.54	174.—	59.11	75.97	182.50
	3	166.—	50.67	67.54	182.50	59.11	75.97	190.50
	4	174.—	59.11	75.97	190.50	59.11	75.97	198.—
	5	182.50	59.11	75.97	198.—	67.54	84.48	214.—
	6	190.50	67.54	84.48	214.—	67.54	84.48	228.—
	7	199.—	67.54	84.48	228.—	92.92	109.78	237.50
	8	207.50	67.54	84.48	237.50	92.92	109.78	249.50
	9	215.50	67.54	84.48	249.50	92.92	109.78	257.—
	10				267.—	118.22	135.16	284.50
B	1	228.—	92.92	109.78	284.50			301.50
	2	237.50	92.92	109.78	301.50			329.—
	3	249.50	92.92	109.78	329.—			352.50
C	1				352.50			374.50
	2				374.50			421.—

I. csoportba tartoznak: ovónők

II. " " elemi isk. tanítók és igazg.

III. " " ének, kézimunka és testnevelési tanárok

IV. csoportba tartoznak: polg. isk. tanárok és igazg.

V. " " középisk. tanárok és igazg.

57

nek fizetési táblázata hó 1-től)

közím. testnevel.		IV. (polg. isk. tan. és ig.)		V. (középisk. tan. és ig.)	
lakbér		Törzs-fizetés		lakbér	
a	b	a	b	a	b
59.11	75.97	186.50	59.11	75.97	
59.11	75.97	195.—	67.54	84.48	198.—
59.11	75.97	205.50	67.54	84.48	214.—
67.54	84.48	220.50	67.54	84.48	228.—
67.54	84.48	230.—	92.92	109.78	237.50
92.92	109.78	244.50	92.92	109.78	249.50
92.92	109.78	256.50	92.92	109.78	267.—
92.92	109.78	274.—	118.22	135.16	284.50
118.22	135.16	296.—	118.22	135.16	312.—
118.22	135.16	312.—	118.22	135.16	340.—
		340.—			381.—
		364.50	143.59	160.46	421.—
		387.50	143.59	160.46	461.—
		421.—			501.50
		461.—			586.—

Lakáspénz a és b csoportokban aszerint járul a törzs-fizetéshez, amint az alkalmazott 2. illetve ennél több családi pótlékot élvez. Családi pótlék feleség után 6 pengő, gyermek után 12 pengő. Közlekedési pótlék havonta 10 pengő.

pest Székesfőváros tanerőinek fentebb látható fizetési táblázata:

Nem tartozom azok közé, akik a 30-as éveket valamiféle társadalomtörténeti aranykornak tartják. A korszak – katasztrofába torkolló – politikájának alapvetései és stílusa is nagyon távol áll tőlem. De mégis, a fenti táblázatot nem lehet nem imponálónak – akarom mondani megragadónak és lenyűgözőnek tartani, több okból is.

Egyrészt, mint a hajdani sláger szövegéből tudhatjuk, már a kezdő jövedelem is tisztas egzisztenciát – vagyis társadalmi helyzetet jelentett

„Havi 200 pengő fixszel, / Ma az ember könnyen viccel, / Havi 200 pengő fixszel, / Feleségül venném Önt.

Havi 200 fix, csak ennyi az egész! / Havi 200 fix és a boldogságunk kész...”

Az anyagi elismerések ezen rendszere biztosította, ha nem is feltétlenül a boldogságot, de egy normális polgári élet lehetőségét

merte azt, hogy a nyersanyagkincseitől és infrastruktúrájától – úgy is, mint működési feltételeitől – megfosztott országnak a szellemi fejlődésre és teljesítményekre kell összpontosítania. Ezt a szakpolitikai sikert még az is elismerheti, aki – mint én – a Horthy-korszakot egy tragédia felé vezető, nem túl kacsaringós, elhibázott politikai iránynak tartja.

Annál is inkább, mert az a modell – vagyis minta –, amely ebből a kis zsebkönyvből kirajzolódik ma aktuálisabb, mint valaha. Nem csak azért, mert ijesztő közelségben, szerencsés esetben már túl, de inkább benne vagyunk egy újabb gazdasági világválságban. Ez már önmagában is elég lenne a „mellény újrakombolásához”, az elmúlt évtizedek tapasztalatainak újragondolásához. De azt gondolom, még ennél is mélyebb okok indokolják e fizetési tábla tanulságainak levonását.

Ma a világban valóban hatalmas átalakulás megy végbe, még ha ez nem is az a „for-

A megvetett magyar lélek

(Folytatás a 9. oldalról)

akkor is, amikor mi már nem leszünk. Ahhoz, hogy a nemzet, és persze az iskolák családok és a gyerekek sikeresek legyenek, gyökeres fordulatra van szükség, és ezt a pedagógusoknál, az ő szemléletváltáshoz kötött megbecsültségünkél kell elkezdni.

Ezzel nem ábrándokat kergetve a levegőbe beszélünk: pontosan ez volt az, amelyen a finn csoda elindult a 90-es években. Egy földhözragadt példával: engem meglepett, hogy az osztálylétszámok csökkenéséről mint problémáról beszélnek a politikusok. A PISA-teszteken sikert sikerre halmozó skandináv országokban ezzel szemben lehetőséget látnak benne az elmélyültebb oktatásra, a gyerekekkel való alaposabb, egyéni szükségleteikhez igazodó foglalkozásra. Bár valóban nem másolhatunk senkit, de kitől tanuljunk, ha nem északra kanyarodott nyelvrokonainktól?

Azonban ettől a felismeréstől ma nagyon távol állunk. Jelenleg sokkal inkább az a helyzet, megint csak *Csokonaival* szólva, hogy „Ami kevés pénz bejött / Két-három póra, / Nagyobb dologra ment el – / Borra avagy disznóra. / A szegény / Pórlegény / Vagy bodnárnak, / Vagy betyárnak, / Vagy zsványynak állt.” Esetleg közmunkásnak, tehetnének hozzá.

Ugyanakkor ábránd arra várni, hogy jön majd egy jó kormány, amely a tudástársadalom által megfogalmazott elvárásokat megértve magától elindul ebbe az irányba. Szerintem két dolgot lehet és érdemes tenni. Egyrészt meg kell fogalmazni azt a társadalmi programot, amely világossá teszi, hogy a pedagógusok ügye és helyzete – ahogy a régi átkosban mondták – „önmagán túlmutató jelentőségű”. Meg kell fogalmazni, hogy ehhez miben kell átalakulnia a pedagógustársadalomnak, mit vállal, és mit vár el ezért. Ezt a programot – nevezhetjük ezt Klebsberg 2.0-nak – kellene aztán tárgyalási alapnak tekinteni a politika irányában. Ehhez kellene szövetségeseket keresni és találni.

Második – bár az előbbiből fakadó – feladat az érdekképviselő megerősítése szervezetileg és szellemi értelemben is. A politikai döntéshozók ugyanis nem valószínű gonoszságból, eltökélt népnéyzásból vonják ki az oktatásból a pénzeket. Hanem azért, mert egyéb célokat fontosabbnak tartanak, azok előbbre kerülnek a rangsorban. Ezek lehetnek olyanok, mint a foci támogatása vagy értelmetlen presztízsbetűházások, de az egészségügytől a nyugdíjmelésen át számos olyan költségvetési tétel is van, amelyek jogosságát nem vitatja senki. Ahhoz, hogy ezen választási lehetőségek közül az oktatás ne vesztésként kerüljön ki – harcolnia kell a forrásokért. Ez a harc akkor lehet sikeres, ha erőfő és koncepciót – magyarul: átfogó elképzelést – egyszerre tud felmutatni.

NINCS MESE

Az ÁMK-történet szomorú végével

Hol volt, hol nem volt, volt három vándorlegény, három építésmester: Jeney Lajos, Kiss István, Szrogh György. Valamikor, vagy 50 évvel ezelőtt feltarisznyáztak, és felkerekedtek világot látni. Nyugati útkon megtapasztalták, hogy van olyan nevelési-művelődési intézmény, mely erős, biztonságos és egyben a helyé; a helyi közösség tartja tenyerén, falu, város, lakótelep – s összefogva hatékonyabban lehet különböző nemzedékek különböző motívumokkal bíró képviselőinek – Adyval szólva – Szépség és Szó iránti éhségét oltani. S ha a család egy – bármelyik tagja – megszólítható, akkor az egész család szellemi, közösségi életminősége javítható, hiszen előbb-utóbb mindenki motiválttá válik. Ez az educational center, a community school modellje.

A vándorok beszámolója – ez a biztató jövőkép – a hazai értelmiséget annak idején nagyon, a tanügyigazgatást kevésbé érdekelte, ők a gazdaságosság kimutatható értékeit keresték. Nos, a három vándor erre is igennel válaszolhatott, hiszen az egész napos üzemmód megtakarítást jelenthet, egyetlen épületet kell ellátni energiával, ebben kell takarítani stb., az egységes technikai park jobban kihasználható, s a „humán erőforrással” is ésszerűbben lehet gazdálkodni, követve a szolgáltatások iránti igényeket (nem is beszélve arról, hogy közművelődési szakemberhez jutott általa olyan település is, melynek már akkor nem tellett „kulturházra”. A „bölcsőtől a koporsóig” integrált művelődési-közösségi szolgáltatások rendje a menedzsment, a gazdálkodás, a szakember-aktivizálás terén is megtakarítást jelenthet, mindenesetre: hatékony kihasználást – irták jelentésükben a mesterek.

Ez az utópia lett a Magyarországon az ÁMK – általános művelődési központ (az ÁMK-krónikák szerint éppen 40 éve jött létre az első). A téri keretekhez tartalmat, ideológiát teremtő művelődéstörténész, Vészi János sci-fibe illően egyszerűen alfának nevezte. [1]

Az ÁMK-mozgalom kalandos történetét rögzítették a krónikások. [2] Volt idő – többször is a kalandos történelemben –, amikor számuk megközelítette a 300-at, azaz több volt belőlük, mint gimnázium.

Mindenki úgy vélekedett: minél több szabadság jut a polgárnak és a helyi közösségnek, s egyúttal minél kevesebb erőforrás (a válságból válságba bukácsoló hazai gazdaságban, államháztartásban), annál inkább lesz a társadalom, az állam fogékony az ÁMK-típusú megoldásokra. A krónika a dolgok természete szerint ennél zaklatottabb 40 évet szánt az ÁMK-történelemnek. De erről másutt sokat írtam magam is, mások is.

Ma helyzet van. A gazdasági világválság, az euróválság, az államháztartás hiánya a mélyponton. Soha vissza nem térő alkalom – gondoltuk – a helyi erők összefogására, a terek, eszközök, kulturaközvetítő értelmiségek energiáinak integrált felhasználására.

Igen ám! De 2010 óta az intézmények szétszakadási, bomlási folyamata gyorsult fel. Felpörgött az ÁMK-ból kihasított iskolák átadása más tulajdonosoknak, az amúgy is vékony köldökzsinórba táplált művelődést – hogy „valamije” maradjon (mert ez már a kutyának se kell) – megtartotta az önkormányzat. Az épületeket szétszabták, szigorú átjárási tilalakkal „óvták” egy-egy egység „önállóságát”. S újra van sok új – nálánál hatalmasabb urainak szolgálni rendelt – „kisfőnök” a kicsi kis „szemétdombján”.

A hűbéri újráberendezkedés az ilyet szereti.

S ugyan kit érdekel a Szó és a Szép iránti éhség?

Pedig tán a Kenyérhez is könnyebb lett volna hozzájutni.

Trencsényi László

[1] Számomra emlékezetes, hogy amikor a rendszerváltás hajnalán az utolsó, még a (z akkori) pártállam szervezte országos konferencián a próféta tartalmas, hosszú életének két nagy élményét emlegette, mint váratlanul az életút alkonyán beteljesült: megélhette az apósának, Nagy Imre miniszterelnöknek adott engesztelő végtisztességet, és megélhette – ő mondta így – az ÁMK-modell törvénybe emelését. Vészi János összetartozónak gondolta e két dolgot, ahogyan az innováció lényegét megértő, tragikus sorsú, egykori pécsi polgármester is. Toller László egy későbbi, városában szervezett konferencián a *szociáldemokrácia* modelljeként aposztrofálta az egész helyi közösség átfogó nevelési-művelődési-közösségi intézményét.

[2] Utaljunk csak az egykori földesi igazgatóhelyettes, Szabó Irma minap megjelent doktori dolgozatára, vagy Jeney mérnök úr szerkesztésében az ÁMK-sok egyesülete által kiadott „ÁMK Ki Kicsodára”.

Lakner Zoltán

VAN-E ESÉLY AZ EGYENLŐSÉGRE?

Mindenkinek jobb, ha a társadalom kisebb-nagyobb része nem válik reményvesztetté

Az egyenlőségről való gondolkodás kezdőpontja az a triviális tény, hogy az emberek nem egyformák. Ennek abban az esetben van **társadalmi jelentősége**, ha a különbségeknek értékeket tulajdonítunk, s az egyikféle embert jobbnak, egy másikat rosszabbnak tekintünk, s ha ebből adódóan eltérő társadalmi szintre soroljuk őket, attól függően, milyen tulajdonságokkal, adottságokkal, magatartási mintákkal rendelkeznek. Ezek már egyenlőtlenségek, amelyeket sokszor természetesnek igyekeznek beállítani, holott azok társadalmilag konstruáltak: az adott közösségben dől el valamilyen módon, hogy mely különbségek válnak relevánssá, s ily módon egyenlőtlenségképzővé.

Érték-e az egyenlőség?

A modern demokráciák egyik fontos megkülönböztető jegye, hogy létezik a szabadságoknak egy széles, közös készlete, amely mindenkit megillet, nemétől, családi állapotától, szexuális orientációjától, lakóhelyétől, bőrszínétől, anyagi helyzetétől stb. függetlenül. Az elmúlt évszázadokban, ha nem is lineárisan, de egyre bővült a szabadságjogok köre, ily módon ismerünk első (polgári), második (politikai) és harmadik generációs (pl. szociális) jogokat. Ez a kedvező fejlemény azonban nem szüntette meg az egyenlőtlenségeket, elsősorban azokat nem, amelyek az eltérő piaci pozícióból fakadnak, s amelyek újragenerálják önmagukat: a vagyoni és jövedelmi helyzet visszahat a tanulási lehetőségekre, a lakóhely minőségére, de még a táplálkozási szokásokra is; ezek meghatározzák az egészségi állapotot, a munkapiaci és egyéb társadalmi érintkezési formákba való bekapcsolódás lehetőségét (kapcsolati tőke), és ily módon megint csak jövedelmi és vagyoni egyenlőtlenségeket okozhatnak. Mindez azért van így, mert a modern demokráciák, és egyáltalán, a modernség gazdasági feltételrendszere a kapitalizmus (a posztmodern meg a késői kapitalizmus), amely immanens egyenlőtlenségtermelő képességgel bír.

A következő kérdés az, hogy akarjuk-e csökkenteni az egyenlőtlenségeket? Amihez meg először azt kell eldönteni: bajnak tartjuk-e az egyenlőtlenségeket? A neoliberais-neokonzervatív ideológia például nyíltan vállalta, hogy nem tekinti fontos értéknek az egyenlőtlenségek csökkentését. A funkcionális szociológia nyomán abból indult ki, hogy a különféle tevékenységeknek sajátos logikája van, ezeknek megvan a maguk társadalmi alrendszerre jellemző eredményességi mutatói: a piaci versenytől ily módon nem lehet számon kérni az elosztás igazságosságát. A társadalmi funkciókat azok töltik be, akik a legalkalmasabbak rá, s ha valaki elégedetlen a helyzetével, azt az egyenlőtlenség léte ösztönözi meg a pluszerőfeszítésre, hogy előbbre lépessen. Ebben a felfogásban az egyenlősítő politika visszafogja az egyes funkciókat ellátó egyéneket az erő kifejtéstől, mert az állam elveszi és elosztja a feladatvégzésért járó jutalmuk egy részét, és

másnak adja. Ebből teljesítmény-visszafo-gás, végső soron stagnálás lesz.

E felfogás kritikusai szerint először is az ösztönzés szempontjából nem mindegy, mekkorák a társadalmi távolságok: csak akkor lehetek motivált egy magasabb társadalmi pozíció elérésére, ha a képzeletbeli magasabb társadalmi létrafok elérhető távolságban van. Ha esély sincs oda eljutni, akkor nem a létra tetején, hanem a létra alján lévők fogják vissza erőfeszítéseiket, mert azokat értelmetlennek érzik. Eszerint tehát fontos a mobilitás *reális* lehetőségének fenntartása, vagy éppen kiépítése. Mindenkinek jobb, ha a társadalom kisebb-nagyobb része nem válik reményvesztetté, kiülleszkedetté, ha nem érzi azt, hogy nincs semmije, ezért veszténivalója sincs, bármit is tesz.

Az esélyegyenlőségi politikák valahol ott kezdődnek, hogy a társadalomról mint közösségről, egészről gondolkodunk, és fontosnak érezzük, hogy ez a közösség ne szakadjon szét teljesen. Ne vesszenek kárba életek, vagy – prózaian – potenciális fogyasztók, adózók, munkavállalók, vállalkozók.

Esélyegyenlőség

A társadalompolitika többféle egyenlőségfogalmat ismer, így például az esélyegyenlőség mellett a feltételek, a bánásmódok és a kimenetek egyenlőségét. E négyesben az esélyegyenlőség olyan, mint amikor egy futóverseny során biztosítjuk, hogy mindenki a céltól azonos távolságból rajtolhasson el, és pedig egyszerre. A feltételek egyenlősége azt jelenti, hogy például azonosak a futópálya terepviszonyai, a bánásmódok egyenlősége pedig azt, hogy a szabályok mindenkire azonosan vonatkoznak, azokat senkinek nem kell kevésbé vagy jobban betartani. A kimenetek egyenlősége alapján arra is törekedni kell, hogy biztosan célba is érjenek a versenyzők, ha nem is egyszerre.

Megint csak értékválasztás kérdése, mely egyenlőségelveket ülteti át egy társadalom, egy intézményrendszer, egy állam a maga gyakorlatába. Az esélyegyenlőség (a rajt egyenlősége) a közoktatás tekintetében például jelentheti azt, hogy a beiskolázás idejére bizonyos képességbeli vagy mentális hátrányokat már enyhíteni próbálnak korai fejlesztéssel, kötelező óvodáztatással. Ám a hátrányok egy része – ilyen lehet a szülők

rossz anyagi helyzete vagy a rossz lakáskörülmények – tartósan fennállhat, ez esetben a feltételek és a bánásmódok egyenlősége ahhoz vezet, hogy a hátrányos helyzetű gyerek lemarad. Ha tehát az a cél, hogy ő is minél inkább együtt tudjon haladni a jobb helyzetben lévő többiekkel, akkor külön foglalkozásra, speciális módszerekre, több figyelemre lesz szüksége. A kimenetek egyenlősége alapján fontos cél a lemorzsolódás megakadályozása, annak elérése, hogy – akár valamivel hosszabb idő alatt is – a tudást megszerezve befejezze az iskolát.

Ez azonban feszültségek forrása lehet egy iskolában, de bárhol másutt is. Miért kap többet az egyik gyerek, mint a másik? Az egyenlőtlenségsökkentő politikák gyakori velejárója, hogy a közösség szintjén igazságos módszerek a konkrét esetekben, az egyének szintjén hátrányosak lehetnek. A külön felzárkóztató óra vagy a pedagógiai asszisztens alkalmazása egy arra rászoruló (legalábbis a segítségével könnyebben tanuló) gyerek esetében azt jelenti, hogy többletfigyelmet kap, ám olyan többletfigyelmet, amire a többi gyereknek nincs is szüksége. Tehát utóbbiakat hátrány ezért nem éri a bánásmód terén. Más a helyzet a kvótás egyenlőség esetén, például az egyetemi pluszpontok kapcsán, amikor – fix keretszám esetén – előfordulhat, hogy valaki azért nem jut be a képzésbe, mert másvalaki a hátrányos helyzetére tekintettel többletpontokat kapott (ritka is, hogy ennyire merev létszámkeretek legyenek). Tegyük hozzá: ennek akkor van egyáltalán értelme, ha a képzés során a többletpontokkal mesterségesen kompenzált hátrányokat (amelyekről a diák nem tehet) az oktatás során (a kimenetig eljutva) enyhíteni tudják. Mindennek alapja a hátrányos helyzetű csoportok pontos definiálása és a számukra szükséges pluszszolgáltatások körének pontos meghatározása, sőt, ha lehetséges, a különfoglalkozások megnyitása a hátránnyal nem küzdő gyerekek számára.

Aligha lehet viták nélkül kezelni az ilyen szituációkat, viszont ha nem történik tudatos és célirányos beavatkozás, akkor a hátrányok enyhítése sem következik be.

Az oktatás az esélyegyenlőség szempontjából fontos terület, két szempontból is.

(Folytatás a 12. oldalon)

VAN-E ESÉLY AZ EGYENLŐSÉGRE?

(Folytatás a 11. oldalról)

Egyrészt döntően meghatározza a gyerekek későbbi munkapiaci képességeit, valamint a tágabb értelemben vett szocializációnak is az egyik alapvető terepe. Az oktatás nem pótolhatja, és nem is írhatja felül a család, a lakókörnyezet hatásait, ám fontos lenne az együttműködés, a pozitív kölcsönhatások létrehozása. Másrészt, T. H. Marshall *állampolgáriságról* szóló, klasszikus tanulmánya [I] szerint a közoktatás a jövő állampolgárait neveli. Nem kizárólag az tehát a funkciója, hogy tudással ruházza fel a gyerekeket. Az is cél, hogy a társadalmi életben nélkülözhetetlen alapkészségek elsajátítása révén, felnővén képesek legyenek állampolgárként működni: elolvasni és megérteni egy szerződést vagy át gondolni egy politikai ígéretsort. Az esélyegyenlőségnek – a tudáshoz való hozzájutás esélyének – e tekintetben nem pusztán gazdasági vagy mentális, hanem demokratikus dimenziója is van.

Alkalmazás

Nem állíthatjuk, hogy az elvi döntések egyszerűek: mint láttuk, távolról sem magától értetődő, hogy egy társadalom mire tartja az egyenlőség értékét, s hogy ha nem utasítja el, akkor milyen tartalmat tekint bele tartozónak. Ha ezeken a fázisokon túljutottunk, akkor jön a következő nehézség: alkalmazni kell az elveket.

Maradva az oktatásnál, az elvileg kifejezetten egyenlősítő céllal létrehozott közoktatási rendszerről Magyarországon mindenki tudja, hogy ijesztő egyenlőtlenségeket generál [II]. Nyilván lehetetlen, és nem is kívánatos, hogy minden iskola egyforma legyen, ahol robotok tanítanak – egyébként ez se lenne megoldás, mert a gyerekek és körülményeik ettől még eltérőek maradnának –, ám az intézmények közötti feltétel- és szín-

vonalkülönbség extrémnek mondható. Ebből a szempontból teljesen racionális, hogy a szülők igyekeznek az elérhető legjobb iskolába vinni gyerekeiket, jogszabályi kiskapukat, ismeretiségeket, protekciót keresve. Aki nem talál kijáratot, marad a rosszabbnál. Másfelől, a szabad iskolaválasztás másik pólusán kialakult az iskolák „szabad diákválasztási” gyakorlata: a legjobb iskolák (akár már óvodák) előnyük megtartása érdekében az egészen kicsi gyerekeket is felvételi útján szűrik, s az ezen való helytállás (a rajtvonalhoz való odaérés) nagyon is függ a hozott egyenlőtlenségektől.

Az intézményen belül (a futópályán) – itt most nem is szólva a manifeszt vagy latens szegregációról, amely jogszabályilag tiltott, ettől azonban még létezik – az egyenlőtlenségek csökkentése akkor lesz lehetséges, ha az ehhez szükséges szakemberek, technikai eszközök, idő, hely s a mindehhez szükséges anyagi forrás rendelkezésre áll. Az is elengedhetetlen, hogy a különféle hátrányok leküzdéséhez szükséges pedagógiai módszereket készség szinten alkalmazza minél több pedagógus, e módszereket megtanítsák a pedagógusképzésben [III]; arról nem beszélve, hogy nem csak a hátrányos helyzetű gyerekek kapcsán merül fel gyakran, hogy a tanításra kijelölt tananyag is felülvizsgálatra szorulhat [IV].

Egy szó, mint száz, olyan feltételeket kellene teremteni az iskolákban, hogy a hátrányok, de bármilyen speciális helyzet

is az intézményen, a struktúráján belül kezelhetővé váljon: az eltérés ne vonja maga után a kikerülést az integrált rendszerből, hanem váljék lehetőséggé az elkülönítés nélküli, együttműködő problémamegoldás. S megint csak fontos, hogy ennek vannak anyagi vonzatai is, amelyek az elhivatott, professzionális munkához nélkülözhetetlenek.

Ha mindez nem valósul meg, az azzal a nyilvánvaló hátránnyal jár, hogy az egyenlőtlenségcsökkentés nem valósul meg. Ennél is rosszabb azonban, hogy az esélyegyenlőségi politika

erőteljes kommunikációjának és az anyagi, módszertani stb. eszközök hiányának a kombinációja magukat az esélyegyenlőségi törekvéseket fosztja meg legitimációjuktól. Ekkor fordulhat elő, hogy magát az esélyegyenlőségi elvet hibáztatják, holott igazából nem is volt még mód azt a maga teljességében kipróbálni.

[I] T. H. Marshall (1991): Az állampolgáriság fejlődése a 19. század végéig. In: Ferge Zsuzsa-Lévai Katalin (szerk.): *A jóléti állam*. 50–58. o.

[II] Ferge Zsuzsa (2005): Ellenálló egyenlőtlenségek. *Esély*, 4. sz. 11–14. o.

[III] Átfogó javaslatot tett ez ügyben öt jeles szakember: Csapó Benő–Fazekas Károly–Kertesi Gábor–Köllő János–Varga Júlia (2006): A foglalkoztatás növelése nem lehetséges a közoktatás átfogó megújítása nélkül. *Élet és Irodalom*. 46. sz.

[IV] E. Szabó László (2003): A hiba nem az Ön gyermekében van. *Élet és Irodalom*. 8. sz.

HOFFMANN RÓZSA SZERINT NEM MÚLTBA MERENGŐ TÖRVÉNYT ALKOTTAK

Az iskola, az óvoda és a kollégium működtetése közszolgáltatásnak és nem piaci szolgáltatásnak számít – mondta Hoffmann Rózsa szeptember 20-án Miskolcon. A Nemzeti Erőforrás Minisztérium oktatásért felelős államtitkára Megújul a tanügy – az új nemzeti köznevelési rendszer című országjáró körútjának első állomásán a pedagógusoknak tartott fóruma után úgy fogalmazott: ezzel a közszolgáltatással a közösség, a nemzet javát akarják szolgálni, a cél pedig az, hogy az oktatás, a nevelés is segítsen az ország újjáépülésében.

Emlékeztetett arra, hogy a kormány a közelmúltban fogadta el a köznevelésről szóló törvény tervezetét, ebben a koncepcióban sok olyan elem található, amely nemes hagyományokat elevenít fel; ezek bizonyították a neveléstörténet során, hogy a magyar oktatás „tud származni és erősödni, és jó lenni”.

Hoffmann Rózsa beszélt arról is, hogy természetesen „nem múltba merengő, konzervatív törvényt alkottak, hanem egy

élő, friss, modern” jogszabályt, amely hangsúlyosan támaszkodik a magyar oktatás- és iskolaügy hagyományaira, értékeire.

Nem véletlen – mondta –, hogy nemzeti köznevelésről szól a törvény. Ezzel ugyanis azt hangsúlyozzák, hogy az iskola, az óvoda, a kollégium visszatér eredeti, klasszikus feladatához, a fejlődésben lévő gyerekek személyiségének formálásához, ez pedig a nevelés.

Ezzel kapcsolatban azt hangsúlyozta az államtitkár, hogy több lesz a dolguk az iskoláknak, mint hogy csak matematikát, kémiát, fizikát tanítsanak, „a kis emberkének fejlődését” is segíteniük kell. Ebben szerepe lesz az erkölcsi nevelésnek, a hazaszeretetre, a családi életre, a rendre és „kitüntetően” a munkára való nevelésnek – tette hozzá.

Mint mondta: „Ezeknek az értékeknek a követését elvárjuk a pedagógusoktól, a szülőktől és minden gyerektől.”

KÖZZÉTETTÉK A SZAKKÉPZÉSI KONCEPCIÓT

(Jegyzetek olvasás közben)

Régóta tudjuk, hogy a Magyarország megújításán munkálkodó műhelyekben a szakképzés átalakításán is komoly lobbierővel bíró csoportok dolgoznak. Elképzeléseikből jó ideig csak részletek láttak napvilágot. Most azonban itt van a kormány által jóváhagyott szakképzési koncepció, mely tudatja, mi várható a 2012–2016 közöttre tervezett átalakítás nyomán, nem hagyva kétséget afelől, hogy jelentős változásokkal, problémákkal kell szembenéznünk.

Olvasva a jövőről, erős a késztetés a viselkedésintésre, bár a koncepció a múlttal látszólag nemigen bíbelődik. A jelenről szóló sommas megállapításokat – melyek közül több vitatott, például a deklarált munkaerő-piaci igények – tartalmazó helyzetelemzéssel indít, de arról nem ejt szót, hogy az elmúlt 20-25 év folyamatai miért, honnan indultak.

Már a rendszerváltás kétes állapotban találta a szakképzést. A magyar gazdaság akkor „nem bírta cipelni a hátán”, lerakta hát. Evvel megszilárdult az addig is létező alapvetés, miszerint a szakképzés a közoktatás része. Megerősödött az iskolarendszerbe való beágyazottság.

A „több, mint rendszerváltás” szakképzési koncepciója most radikális változást akar, kiszakítani a szakképzést a közoktatás rendszeréből, indokként pedig a „természetellenes” jelenlegi helyzet következményeként mutat a súlyos munkanélküliségre, a gazdaság rossz helyzetére.

De a gyenge lábakon álló gazdaság fogja tudni viselni a szakképzés terheit?

Ez a kérdés a koncepcionálókat nem foglalkoztatja. Valószínűleg azért, mert más szempontjaik vannak.

A közoktatásból tőkét akarnak kivonni, márpedig a szakképzés pénzigényes. A gazdaságnak, a vállalkozóknak meg jól jöhet az olcsó – hogy ne nevezzem ingyenesnek – tanulói munkaskéz.

A divatos nosztalgiahullámra ülve – így talán nagyobb támogatásra számíthatnak – vezetnek elő a 60-as, 70-es évek szakközépiskoláját, a hároméves szakmunkásképzést, a szakmunkások szakközépiskoláját stb.

A sok régi elem mellett azonban a koncepció középpontjában egy „új” szakképzési szisztéma (vagyis újként kommunikált – bár korántsem új, sem itthon, sem külföldön), az úgynevezett duális képzés áll. A hírek szerint az „anya” Németországban ezt a modellt épp most felejtik el, belátva, hogy a válságban lévő gazdaságban működésképtelen.

A szakképzési koncepció a változtatási akaratot egyértelművé teszi, ugyanakkor számtalan kérdést nem tisztáz.

Itt van mindjárt a duális képzés. Nem kapunk választ, mit is jelent majd a gya-

korlatban, kikre, mely szakmákra terjed ki, hogyan biztosítják a képzési feltételeket. Folytathatjuk a felsorolást a szakiskolai és a szak-középiskolai képzés merev elkülönítésével (amely megszünteti az átjárhatóságot), a középiskolai oktatás iskolatípusainak (gimnázium, szakközépiskola) szétválasztásával (lásd például az érettségi vizsgák megkülönböztetése). A szakközépiskolai végzettség FEOR-számhoz rendelése pedig hamis illúziókat kelt. Nem valószínű, hogy ez lesz az egyenes út a munkaerőpiacra, a sikeres életútépítés alapja.

Mindezek azonban szinte eltörpülnek az egyéni választás jogának korlátozása mögött.

A koncepció biankó csekket ad egy majdani „mérési rendszernek”, ami igen súlyos következményekkel járhat.

A 8. osztályban végzett mérés nyomán porciózná az állam (mert a szakképzés is állami fennhatóság alá kerül), ki hol milyen módon részesülhet a középfokú oktatás-képzés „kiváltságaiból”. Egy tizenéves gyereknek egyszeri mérési eredménytől függhet a további élete. (És ha rossz napja van?)

Az állam meghatározza a beiskolázási arányokat, keretszámokat, és (központi-

lag?) dönt a rangsorról, hogy ki mehet gimnáziumba (persze a kitűnően teljesítők), szakközépiskolába (az előzőkhöz képest „gyengébbek”), és akik ezt a szintet sem érik el, azokat a szakmunkásképzés várja. Így valóban nő majd a kétkezi munka, a szakmunkásképzés óhajtott presztízse!

És aki még ezt a mércét sem üti meg? Mi lesz a maradékkal? Ők a Hid programba kerülnek, felzárkóztatást kapnak, már ha nem érték el a (különben leszállított) tankötelezettségi korhatárt, ugyanis az oktatáshoz fűződő jog garantálása az államtól csak addig terheli.

A vázolt szisztéma minden gyermekre nézve veszélyes, de kiemelten a sajátos nevelési igényű, a beilleszkedési, magatartási és tanulási zavarral küzdők – a kontrollvizsgálati akciók ellenére – még mindig népes csoportjára.

Elképzelem, milyen szülői akciók zajlanak majd a mérési „eredményhirdetés” után! Persze, aki anyagilag bírja, a magániskolák szolgáltatásai felé is fordulhat! Lehet, hogy az államiak mellett a magániskoláké a jövő?

De nézzük inkább azokat a vonatkozásokat, amelyek a szakképzés intézményeit, az intézményekben dolgozókat és tanulókat még közvetlenebbül érintik!

Az intézmények bizony joggal aggódhatnak!

A koncepcióban vázolt megfontolások, a koncentrációs törekvések, a TISZK-modell(ek) – szám szerint két ilyen található az anyagban, bár érdemi különbség nehezen fedezhető fel közöttük – megkérdőjelezzik az intézményi önállóságot. Azok az intézményvezetők, akik abban reménykedtek, hogy ez a kormány elfelejti a korábbi integrációs törekvéseket, most igen csalódottak lehetnek!

A tervek szerint ugyanis nemcsak az intézményi szintű pénzügyi (kérdés, mi motiválja majd őket például az önálló bevételek növelésében) és humánerőforrás-gazdálkodás szűnik meg, hanem a szakmai, pedagógiai önállóság is. Az intézmények szakmacsoportok, valamint iskolatípusok szerinti „profilisztításából” ez prognosztizálható.

(Folytatás a 14. oldalon)

KÖZZÉTETTÉK A SZAKKÉPZÉSI KONCEPCIÓT

(Folytatás a 13. oldalról)

A „profiltszítítás” különösen károsan hathat a sajátos nevelési igényű, beilleszkedési és tanulási nehézségekkel küzdők, fogyatékkal élők tanulási útjaira.

A nagy átalakítás hevében olyan pedagógiai műhelyek szűnhetnek meg, zülalódhatnak szét, amelyek az elmúlt években jelentős anyagi és szellemi beruházással, szakmai és erkölcsi tőkével bíró bázisaivá váltak az oktatási-képzési integrációnak.

A jelenlegi szakképzési koncepció egyéb-ként teljesen megfelelkezik erről a tanulói rétegről, sajátos képzési igényeikről! De ez egy önálló téma!

Visszatérve az önállóságához, a képzési rendszer tervezett átalakításához!

A jelenleg működő TISZK-ek számára jelentős csökkentése is várható (országosan 50-nel számolnak). A leírtak azonban nem igazítanak el, milyen alapokon történik, milyen tartalmi megfontolások vezénylik majd az átszervezést. A jelentős uniós támogatással megvalósult TÁMOP- és KMOP-programok kapcsán vállalt kötelezettségek nem teszik lehetővé (taktikussá) meghirdetésüket?

Kérdés az is, hogy a szakképzési koncentráció mit hoz majd a lakóhely és a képzőhely (iskola és külső gyakorlóhely) közötti ingázás, a tanulók közlekedése szempontjából. A kollégiumi elhelyezés szükségessége csak a Híd programban részt vevők vonatkozásában fogalmazódik meg.

A pedagógusfoglalkoztatást is új alapelvekre kívánják építeni.

Eddig csak az fenyegetett, hogy az átszervezés – elsősorban a szakiskola 9–10. évfolyamának felszámolása, az előrehozott szakképzés és most már a hároméves szakmunkásképzés bevezetése, a továbbiakban pedig a szakközépiskolai oktatás átalakítása is – sok közismereti tanárt tesz fölöslegessé. A koncepció azonban a szakmai elméleti tanárok és a szakoktatók foglalkoztatását is bizonytalanná teszi.

Itt idéznem kell! Senki ne mondhasa, hogy rosszindulatú félremagyarázás áldozata lett!

„Annak az igénynek, hogy a képzési struktúra rugalmasan alkalmazkodjon a munkaerő-piaci igényekhez, csak akkor felelhet meg a szakképzés rendszere, ha az iskolai rendszerű szakképzésben sem kötik az intézmények kezét a szükségesnél nagyobb mértékben a speciális képzettségű szakemberek határozatlan munkaviszonyban való alkalmazásából fakadó munkajogi szabályok.” „...sok esetben ellehetet-

leníti a szakmastruktúra-váltást az a tény, hogy a dolgozók nem cserélhetők az igényeknek megfelelően” (...) „így a gazdaság igényének ellenére marad a meglévő képzési kínálat, illetve a gazdaság kiváló szakemberei jellemzően csak óraadóként vonhatók be az oktatásba.”

Gondolom, itt másokban is megfogalmazódott a csúsztatás gyanúja!

Valóban a közalkalmazottként, határozatlan idejű munkaszerződéssel dolgozó pedagógusok léte, nem pedig a bér- és jövedelem-színvonal gátolja a „gazdaság kiváló szakembereit”, hogy utat találjanak a szakképzésbe? A jelenlegi pedagógusgárda korösszetétele (a műszaki szakképzésben például alig van fiatal), az utóbbi évek intézményi álláshirdetése, valamint az arra jelentkezők száma és minősége más következtetésre ingerel!

A koncepció további „igazításokat” is szükségesnek lát: „A rugalmasság érdekében rugalmasabb képesítési előírásokra van szükség” – állítja. „Elméletileg és közép-távon egyetértünk az elvvel”, „hogy legyen kötelező a pedagógiai végzettség a szakmai tárgyat oktatók esetében is, illetve az iskolai gyakorlati oktatásban részt vevők esetén legalább 120 órás pedagógiai továbbképzés. Ezen elvek szigorú betartása azonban sok esetben ellehetetlenítené a szakmastruktúra gyors alakítását.” „Ezért (...) fontosnak tartjuk a jelenlegi gyakorlatot, miszerint az iskola tekinthessen el a pedagógusvégzettség megkövetelésétől” – ha már az iskolák is, mit várhatunk a külső gyakorlóhelyektől –, „valamint a pedagógusvégzettség előírása méltányos határidővel csak a határozatlan időre alkalmazottak” – lehet, hogy mégiscsak lesznek ilyenek? – „esetében legyen kötelező középtávon”.

Ezt a liberalizmust! A koncepció később azonban ismét bekeményít:

„A pedagógus-életpályamodellhez kapcsolódó javaslat szerint a szakmai tárgyat oktató tanárok” (itt hiányoznak a szakoktatók, bár a következő mondatban már ők is helyet kapnak) „akkor kerülhetnek be a pedagógus-életpályamodellbe, ha felsőfokú végzettséggel és pedagógiai végzettséggel rendelkeznek.” „Ebben az esetben a KJT-hez képest speciálisabb szabályokat tartalmazó – leendő pedagóguséletpályamodell-törvény szabályozza a jogviszony feltételeit és az állami finanszírozás szabályait.”

A koncepció nyomán kasztok alakulnak az iskolarendszerű szakképzésben?

Lesznek szerencsések (?), akik részesülnek az életpályamodell „áldásaiból” (?), és lesznek, akik csak a KJT hatálya alá tartoznak majd. Ez lesz aztán csábító a kiváló szakemberek számára!

A pedagógusoké mellett valószínűleg nő majd a tanulók kiszolgáltatottsága is.

Itt a duális szakképzés problémáit jelzem csak.

Nem látszik biztosítottnak a képzési színvonal hön öhajtott emelkedése. A gazdasági egységeknél – főleg a kisvállalkozásoknál – nincsenek képzett szakoktatók. A szakmák jelentős részénél mester-vizsga sincs, ami pedig állítólag feltétele lesz a tanulókkal való foglalkozásnak.

A koncepcióból csak az állami eltökéltség sugárzik, anélkül, hogy kidolgozott érdekeltségi rendszer motiválná a cégeket, a képzést végző dolgozókat és a tanulókat a duális képzésben való részvételle.

Kialakulatlan a tanulmányi szerződés tartalmi módosítása, a koncepció csak azt rögzíti, hogy a cégek könnyebben szabadulhatnak majd meg a számukra nem tesző tanulóktól.

Prognosztizálható a tanulói leterheltség növekedése is, ha máshogy nem, az összefüggő nyári gyakorlat időtartamának jelentős növelése által. (A szakképzési idő szolgálati időbe történő beszámítása nélkül, pedig régen ez megillette a szakmunkástanulókat.)

Sok további felvetés következhetne még! Köztük azoknak a TÁMOP-programoknak a sorsa, amelyek sokmilliárdos ráfordítással dolgozták ki a pályaorientáció, valamint a pályakövetés rendszerét, a szakoktatók külső gyakorlóhelyen történő továbbképzését. Szólni kéne az elmúlt időszak komoly infrastrukturális fejlesztéseiről is, a létrejött központi tanműhelyekről, amelyek – nagy kérdés – hogyan illeszkednek a TISZK-átszervezési elképzelésekhez.

De ne mutakozzam részrehajlónak, szólok a koncepció – véleményem szerint – pozitív törekvéseiről is. Ezek sora ugyan jóval rövidebb, de ezt az aránytalanságot egy szakszervezeti fórum talán elbírná!

Támogatandónak látom a modulrendszerű szakképzés és a vizsgarendszer egyszerűsítését, a törekvést a felnőttképzés szakmai színvonalának emelésére, a Híd program főbb elemeit, a pályaorientáció fontosságának hangsúlyozását. Bár ez utóbbról ismét az jut az eszembe, hogy mi végre a pályaorientáció, ha a pálya- és talán a szakmaválasztás sem az egyén joga lesz.

Kollégák! Ezzel kell szembenézni! Ezt kell képviselni!

De ki képviseli a szakképzés érdekeit? Az érdekképviselőt széttagolt, megosztott. A dolgozóké. És a tanulóké? Nekik még érdekképviselőjük sincs! Itt az ideje, hogy legyen!

És itt az ideje annak is, hogy minderről az álláspontok egyeztetésére a szakszervezetek legalább konzultációs fórumot nyissanak!

Dr. Köpf Lászlóné

A MAGYAR PEDAGÓGIAI TÁRSASÁG ÁLLÁSFOGLALÁSA AZ OKTATÁSÜGYET ÉRINTŐ FOLYAMATOKRÓL

Az oktatás közügy! Ezzel a címmel szervezte 2008-ban számos civil szakmai szervezettel együttműködve a VII. Nevelésügyi Kongresszust a Magyar Pedagógiai Társaság. A cím választása nem retorikai fordulat. A rendszerváltás óta minden társadalmi szervezet, politikai párt, kormány hirdeti, hogy az oktatásügy a magyarság, a magyar nemzet boldogulásának stratégiai jelentőségű ügye. Az MPT ennek jegyében, 120 éves hagyományára is építve fogalmazza meg jelen állásfoglalását, melyben a változtatás szükségességét hangsúlyozva a döntések előkészítésének javítására kívánja az illetékesek figyelmét felhívni.

1. Aggódva figyeljük a közoktatási rendszer átalakítását célzó újjászervezési folyamat előkészületeit. A közoktatási rendszernek számos társadalmi feladata van. A műveltség alapjainak kialakítása, az értékbefogadás és értékteremtés összetett folyamatainak a 70-es évek tudományfelfogását és nevelési gyakorlatát idéző „újjászervezése” mellett fel erősödni látszik a szelekciót erősítő, a társadalmi mobilitást fékező, az esélyegyenlőség biztosítása helyett az életesélyek egyenlőtlenségét eredményező működés és működtetés. Veszélyeztetve látjuk az elmúlt évtized uniós forrásokból megvalósult közoktatási fejlesztéseinek – ezek közül is elsősorban a kompetenciaalapú nevelés-oktatási paradigmára való átállás – fenntartását is. A kormány közoktatási rendszer átalakítására vonatkozó tervezett intézkedései ellentétesek azokkal a nemzetközi példákkal, melyek a gazdaság világában sikeres országokban, a harmonikusan fejlődő társadalmakban figyelhetők meg.

2. Aggódva tekintünk a szakoktatási rendszer átalakítása elé. Az ezredfordulót követő évtized ipari-gazdasági fejlődése sürgetően igényli a szakoktatás modernizációját. A nagy hozzáadott értékű termékek és szolgáltatások előállítására képzett és folyamatosan, egész életen át tanulni képes szakembereket igényel. Veszélyeztetve látjuk az elmúlt évtized uniós forrásokból megvalósult, szakképzést érintő fejlesztéseinek – ezek közül is a térségi integrált szakképző központok kialakítására és működésére vonatkozó fejlesztések – fenntartását is. A kormány szakoktatási rendszer átalakítására vonatkozó tervezett intézkedései ugyanakkor ellentétesek azokkal a nemzetközi példákkal, melyek a gazdaság világá-

ban sikeres országokban, a harmonikusan fejlődő társadalmakban figyelhetők meg.

3. Aggódva figyeljük a felsőoktatás átalakításáról folyó vitákat. A magyar felsőoktatásban a nemzetközi folyamatokkal összhangban megindult egy, a XXI. századi követelményekhez igazodó képzési rendszer – felsőoktatási struktúra – kialakítása, megindult az e rendszerhez igazodó képzési tartalmak korszerűsítése. Veszélyeztetve látjuk az elmúlt évtized uniós forrásokból megvalósult felsőoktatást érintő fejlesztéseinek – ezek közül is a bolognai folyamathoz kapcsolódó fejlesztések – fenntartását is. A kormány felsőoktatási rendszer átalakítására vonatkozó tervezett intézkedései ellentétesek azokkal a nemzetközi példákkal, melyek a gazdaságilag sikeres országokban, a harmonikusan fejlődő társadalmakban figyelhetők meg.

4. Aggódva figyeljük, hogy a közoktatási, a szakképzési és a felsőoktatási rendszer átalakítása kapcsán elsikkadni látszik az életen át tartó tanulás európai és hazai stratégiájában kiemelt fontosságú felnőttkori tanulás világa. E szakmai terület döntő fontosságú a munkaképes korú népesség alapkészségei területén mutatkozó, növekvő arányú lemaradás megállításában, valamint egy olyan új felnőttképzési rendszer kiépítésében, amely egyaránt képes alkalmazkodni a társadalom és a gazdaság elvárásaihoz, valamint a felnőtt tanulók élethelyzetéhez. A kormánynak az életen át tartó tanulás feltételrendszere fejlesztésére vonatkozó tervezett intézkedései ellentétesek azokkal a nemzetközi példákkal, melyek a gazdaságilag sikeres országokban, a harmonikusan fejlődő társadalmakban figyelhetők meg.

5. Figyeljük, de nem értjük a közoktatási, szakoktatási, felsőoktatási és a felnőttképzési rendszer átalakítására vonatkozó kormányzati munkát. A szakmai előkészítés hiányos, nem készültek a szakmai és laikus nyilvánosság által is megismerhető hatástanulmányok, nem történt meg az érintettekkel és érdekelttel való egyeztetés, nem ismert a tervezett átalakítás pontos költségvetési vonzata, nem biztosított az átalakítás becsült költségigényének fedezete – külön is említést érdemel a pedagógus-életpályamodell költségvetési alapjainak hiánya –, nem számítható ki az intézkedések foglalkoztatási-munkaerőpiaci vonzata és ennek költsége – külön is említést érdemel a pedagógusok foglalkoztatására vonatkozó nagyfokú bizonytalanság –, nincs információ arra vonatkozóan, hogy milyen kölcsönhatásban vannak az oktatási rendszert érintő intézkedések az egyéb társadalmi alrendszerekkel – például az önkormányzati rendszerrel, az államháztartási rendszerrel. A szakmai előkészítés és egyeztetés hiánya miatt nincs meg az oktatási rendszer átalakításához szükséges szakmai konszenzus, ennek megfelelően nincs meg, s a bevezetés éveiben sem lesz meg az átalakításhoz szükséges társadalmi támogatás.

A Magyar Pedagógiai Társaság az oktatási rendszer alakulásáért felelősséget érző civil szakmai szervezetként eddig is a nevelés gyakorlata és tudománya szempontjait együtt érvényesítve végezte munkáját. Ennek szellemében, szakmai és társadalmi felelősségének tudatában fogalmazta meg állásfoglalását, és kíván dolgozni civil szervezeti lehetőségei között a jövőben is.

Budapest, 2011. október 5.

Nemet mondanak a hallgatók

A Hallgatói Önkormányzatok Országos Konferenciája (HÖÖK) elutasítja az oktatási államtitkárság által közzétett felsőoktatásitörvény-koncepciót. Állásfoglalásukban rámutatnak: a koncepció teljes mértékben figyelmen kívül hagyja a hallgatók szociális helyzetét, a felsőoktatás állami finanszírozásának csökkentését egyértelműen az átlagos magyar családoknak kell megfizetni vagy most, vagy eladósodva a jövőben. A HÖÖK kizárólag olyan finanszírozási modellt tart elfogadhatónak, amely előtérbe helyezi a hallgatói teljesítményt, és közben tekintettel van a szociálisan rászoruló hallgatók tanulmányainak könnyítésére.

A fiatalok többek között a teljesítménytől függően átjárhatóságot szeretnének az államilag támogatott és a költségterítéses képzés között. Kijelentették, ha az államtitkárság továbbra sem tekinti partnernek a HÖÖK-ot, úgy minden demokratikus eszköz adta lehetőséggel élni fognak, hogy nyomatékot adjanak tiltakozásuknak.

Kézi vezérelt felsőoktatás

A Magyar Rektori Konferencia (MRK) szeptember 22-én nyilatkozatban fogalmazta meg elvárásait az akkor még koncepciójában ismert felsőoktatásitörvény-tervezetről. Bár véleménynyilvánításuk nem volt hatástalan, annak egyes részei visszaköszönnek a tervezetben, alapvetően kormányzati szándékok jelennek meg a dokumentumban, mondta Bódis József, a rektori konferencia elnöke október 3-án. A felsőfokú tanintézmények autonómiájának kérdésében azonban nem történt előrelépés, Bódis József szerint a szabályozás sok tekintetben kézi.

Az elnök további problémának tartja, hogy évről évre kormányrendeletekkel szabályozzák a képzési szerkezetben a humán és reál-műveltségi területek arányát, szerinte azonban nem az aktuális munkaerő-piaci helyzethez kell igazítani a felsőoktatás szabályozását, hanem a munkaerő-piaci trendekhez.

(Forrás: eduline)

Hogyan érinti a gyermektelen, az egygyerekes, kétgyerekes és háromgyerekes családokat a jövő évi adóváltozás?

	Nincs gyermek		1 gyermek		2 gyermek		3 gyermek	
	2011	2012	2011	2012	2011	2012	2011	2012
Havi bruttó munkabér	Havi nettó bér	Havi nettó bér	Havi nettó bér	Havi nettó bér	Havi nettó bér	Havi nettó bér	Havi nettó bér	Havi nettó bér
73 500	57 802	48 143	60 638	58 143	60 638	59 903	60 638	59 903
75 000	58 735	49 125	61 875	59 125	61 875	61 125	61 875	61 125
78 000	60 600	51 090	64 350	61 090	64 350	63 570	64 350	63 570
80 000	61 844	52 400	66 000	62 400	66 000	65 200	66 000	65 200
90 000	68 062	58 950	74 250	68 950	74 250	73 350	74 250	73 350
100 000	74 280	65 500	82 500	75 500	82 500	81 500	82 500	81 500
110 000	80 498	72 050	90 498	82 050	90 750	89 650	90 750	89 650
120 000	86 716	78 600	96 716	88 600	99 000	97 800	99 000	97 800
130 000	92 934	85 150	102 934	95 150	107 250	105 150	107 250	105 950
140 000	99 152	91 700	109 152	101 700	115 500	111 700	115 500	114 100
150 000	105 370	98 250	115 370	108 250	123 750	118 250	123 750	122 250
160 000	111 588	104 800	121 588	114 800	131 588	124 800	132 000	130 400
170 000	117 806	111 350	127 806	121 350	137 806	131 350	140 250	138 550
180 000	124 024	117 900	134 024	127 900	144 024	137 900	148 500	146 700
190 000	128 786	124 450	138 786	134 450	148 786	144 450	156 750	154 850
200 000	133 480	131 000	143 480	141 000	153 480	151 000	165 000	163 000
210 000	138 174	137 550	148 174	147 550	158 174	157 550	173 250	171 150
211 000	138 643	138 205	148 643	148 205	158 643	158 205	174 075	171 965
212 000	139 113	138 860	149 113	148 860	159 113	158 860	174 900	172 780
213 000	139 582	139 515	149 582	149 515	159 582	159 515	175 725	173 595
214 000	140 052	140 170	150 052	150 170	160 052	160 170	176 550	174 410
215 000	140 521	140 825	150 521	150 825	160 521	160 825	177 375	175 225
216 000	140 990	141 480	150 990	151 480	160 990	161 480	178 200	176 040
217 000	141 460	142 135	151 460	152 135	161 460	162 135	179 025	176 855
218 000	141 929	142 790	151 929	152 790	161 929	162 790	179 850	177 670
219 000	142 399	143 445	152 399	153 445	162 399	163 445	180 675	178 485
220 000	142 868	144 100	152 868	154 100	162 868	164 100	181 500	179 300
230 000	147 562	150 650	157 562	160 650	167 562	170 650	189 750	187 450
240 000	152 256	157 200	162 256	167 200	172 256	177 200	198 000	195 600
250 000	156 950	163 750	166 950	173 750	176 950	183 750	206 250	203 750
300 000	186 540	196 500	196 540	206 500	206 540	216 500	247 500	244 500
350 000	217 630	229 250	227 630	239 250	237 630	249 250	288 750	285 250
400 000	248 720	262 000	258 720	272 000	268 720	282 000	330 000	326 000
450 000	279 810	294 750	289 810	304 750	299 810	314 750	371 250	366 750
500 000	310 900	327 500	320 900	337 500	330 900	347 500	409 900	407 500

Forrás: RSM DTM HUNGARY Adótanácsadó és Pénzügyi Szolgáltató Zrt.

NYUGDÍJASOK TANÁCSKOZTAK BALATONBOGLÁRON

A PSZ Országos Nyugdíjas Tagozata augusztus 29.–szeptember 1. között tartotta meg szokásos, évi tanácskozását a boglári szakszervezeti üdülőben. Immár 14. alkalommal került sor arra, hogy a megyei, illetve nagyvárosi nyugdíjastagozatok vezetői részvételével számba vegyék a nyugdíjasok életét befolyásoló gondokat, tennivalókat.

Az első nap délutánján Szabó Zsuzsa, a PSZ alelnöke ismertette a szakszervezet tavaszi–nyári tevékenységét.

A tájékoztató végén sor került dr. Orosz Zoltán búcsúztatására, aki 1952 óta PSZ-tag, 1995 óta a Zala megyei nyugdíjastagozat és 2005 óta a megyei időszaki tanács elnöke volt. Létrehozta a zalaegerszegi nyugdíjas-szabadegyetemet. A vezetésével működő városi nyugdíjaspedagógus-klub 2005-ben elnyerte a PSZ Eötvös József-emlékplakettjét. Most úgy döntött, hogy átadja helyét ifjabb kollégájának, Iványi Ildikónak. Munkáját méltató és megköszönő szavak kíséretében köszöntünk el régi barátunktól.

30-án először Galisz Tamás, a november 25–27-én a Syma Csarnokban megrendezendő Nyugdíjas Expo főszervezője ismertette a rendezvény programját. A múlt évihez hasonlóan egészségügyi szűrések, kiállítások, termékbemutatók, árusítá-

sok, műsoros rendezvények töltik ki a három napot. A jegyek ára elővételben 400, a helyszínen 500 Ft.

Ezután dr. Hegyesiné Orsós Éva, az „Élet az Éveknek” Országos Klubszövetség, valamint a Nyugdíjasok Országos Képviselőlete (NYOK) elnöke tartott előadást. Elmondta, hogy a NYOK újonnan megválasztott elnökeként azt szeretné elérni, hogy a nyugdíjasszervezetek összefogjanak, és közösen lépjenek fel a nyugdíjasok érdekében. A hozzászólásokban megfogalmazódott annak a szükségessége, hogy alakuljon meg mihamarabb az országos időszaki tanács is.

Ezután Szabó Zoltán elnök beszámolt az intézőbizottság ez évi munkájáról. Felhívta a figyelmet a nyugdíjba vonuló szakszervezeti tagok megkeresésére, a szervezetben tartására. Végül Petőné Kázár Ilona miskolci nyugdíjas egészségügyi szaktanár tartott tájékoztatót az egészségügy helyzetéről; az egészséges életmódról; a nyugdíjasok tápanyagszükségletéről.

A következő napon a nyugdíjasok badacsonyi hajókirándulással zárták a gazdag programok sorát.

Rágyanszki Györgyné, az ONYT titkára

AZ ÁRTATLANOK VÉDELMEBEN

Legyen a Tettek embere!

A fiatalok az átlagosnál nagyobb mértékben vannak kitéve annak a veszélynek, hogy áldozattá vagy bűnelkövetővé válnak, az iskolai erőszak sokszor csak tünete a gyerekek otthoni veszélyeztetettségének. A figyelmeztető jelek azonban felismerhetők, ha a fiatalokkal foglalkozó szakemberek birtokában vannak a felismerést segítő módszereknek. A Somogy, Baranya és Tolna megyei tanároknak, óvónőknek, orvosoknak és más szakembereknek ezek elsajátítására nyílik lehetőségük a TETT program keretében szervezett képzéseken, melyeket szeptember 14-én mutattak be Kaposváron, az Eötvös Loránd Műszaki Szakközépiskolában.

Tóth Judit, a Belügyminisztérium főosztályvezetője elmondta, hogy a „TETT – program az áldozatokért és tettesekért” komplex bűnmegelőzési program részét képező térítésmentes bűnmegelőzési képzésekre kilenc megyéből (Somogy, Baranya, Tolna, Borsod-Abaúj-Zemplén, Jász-Nagykun-Szolnok, Hajdú-Bihar, Heves, Nógrád és Szabolcs-Szatmár-Bereg) jelentkezhetnek tanárok, óvónők, védőnők, gyermekvédelmi szakemberek, önkéntesek.

Az otthonról hozott negatív minták kezelhetők

Dr. Jánosi Andrea, a TETT program képzési részéért felelős Miskolci Egyetem Állam- és Jogtudományi Karának képviselője hangsúlyozta, számos kutatás és hazai vizsgálat igazolja, hogy az erőszakos viselkedés és az otthonról hozott negatív minták kezelhetők. Ezért remélik, hogy a gyermekekkel, fiatalokkal foglalkozó szakemberek élnek a lehetőséggel, és részt vesznek a kétszer háromnapos felnőttképzési tanfolyamokon, amelyek folyamatosan indulnak Debrecenben, Miskolcon és Pécsen. A kurzuson való részvétel térítésmentes, a TETT program biztosítja a szállást, az étkezést, és téríti az útiköltséget is.

A tanfolyamok három témát ölelnek fel. „A kiskorúak bűnözése elleni fellépés új útjai” című képzés hallgatói megismerhetik a már bűnelkövetővé vált vagy veszélyeztetett fiatalok főbb jellemzőit. „Az áldozatpolitika új irányai Magyarországon” című tanfolyamra jelentkezők tájékozódhatnak az áldozatok jogairól, az áldozatsegítés eszközeiről. A „Bűnelkövetők reintegrációjának új lehetőségei” című képzés résztvevői az elkövetők társadalmi beilleszkedését segítő megoldásokról kapnak képet.

Horváth Miklós, az Eötvös Loránd Műszaki Szakközépiskola, Szakiskola és Kollégium igazgatója tapasztalatai szerint egy-egy sikeres példa ösztönzőleg hat a környezetre. Az intézmény különleges helyzetű, mert közbiztonsági, rendészeti képzést is folytatnak. Ezért az iskolából jelentkező tanárok számára a tanfolyamok az elmélyedést, más szakterületekkel foglalkozó kollégák tapasztalatainak megismerését segítik. Ugyanakkor az igazgató

hangsúlyozta, hogy minden pedagógus számára segítséget nyújt munkája elvégzésében a konfliktuskezelési módszerek, a veszélyeztetett helyzetben lévő gyermekek kiszűrésére alkalmas módszerek megismerése.

További információ és jelentkezés: www.tettprogram.hu címen.

Bűnmegelőzési koordinátorrá válhat

A hétvégi képzések mellett egy két féléves szakirányú továbbképzés is elindult a TETT keretében, amely bűnmegelőzési koordinátori végzettséget nyújt.

A TETT Program a Belügyminisztérium, a Miskolci Egyetem Állam- és Jogtudományi Kara, a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium Igazságügyi Szolgálat, a Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnoksága és a Baranya, valamint a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Kormányhivatal Munkaügyi Központja közös programja. A program hat alprojektből áll: a bűnmegelőzési képzések mellett magában foglal áldozatsegítési, reintegrációs, közérdekű munka büntetés fejlesztése, közösségi foglalkoztató működtetése és kutatási alprojektet is.

Az áldozatsegítés terén a TETT három újdonságot vezetett be. Elindított egy éjjelnappal hívható (06-80-225-225) telefonos diszpécserszolgálatot, amelyen keresztül az áldozatok azonnali segítséget kaphatnak: megnyugtatták őket, tájékoztatják őket jogaikról, a segítségnyújtás formáiról, az azonnali pénzügyi segély, a kárenyhítés, a jogi tanácsadás, az érdekérvényesítés lehetőségéről, illetve arról, hogy milyen hivatalos lépést kell tenniük. A program az egyre nagyobb számban kiépülő önkéntes hálózat által a legeldugottabb kis faluban is személyes segítséget tud nyújtani, illetve pszichológus bevonásával gondoskodik a lelki segítségnyújtásról is Borsod-Abaúj-Zemplén, Heves és Nógrád megyékben.

Új intézmény a közösségi foglalkoztató

A TETT fontos része egy új intézmény, a közösségi foglalkoztató „népszerűsítése” is. A Pártfogó Felügyelői Szolgálat háttérintézményeként működő speciális léte-

sítmény az Észak-magyarországi régióban kezdi majd meg működését. A foglalkoztató egyrészt teret ad majd a külön magatartási szabályok megvalósításának: ilyen például a csoportos foglalkozásokon való részvétel vagy a szimbolikus jóvátételi tevékenység, másrészt lehetőség nyílik álláskeresésre, szabadidős programokra is. Az új intézményhez kapcsolódóan valósul majd meg a közérdekű munka büntetés új módja: a csoportos letöltés.

A BVOP a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei és Baranya Megyei Kormányhivatal Munkaügyi Központjai szakembereivel együttműködésben a reintegrációs alprojektben vesz részt. Az elítéltek szabadulásuk előtt fél évvel elkezdhetnek a projekt munkatársai segítségével felkészülni az álláskeresésre: tanácsot kaphatnak, tréningeken, képzéseken vehetnek részt. Tóth Judit, a Belügyminisztérium Támogatáskoordinációs Főosztálya vezetőjének tájékoztatása alapján a projektben az elítélteknek olyan szakmákat tanítanak, amelyekben munkaerőhiány van, és amelyekhez elég a legfeljebb nyolcosztályos végzettség. Az oktatók szakmákról előzetes felmérést végeztek a fogva tartottak körében. Így kerül majd sor térburkoló-, festő-mázoló, esetleg takarító- és gépkezelő-képzésekre.

Bár a program még csak most kezdődött, de egy-két korábbi eset bizonyítja, hogy van értelme a kísérletnek. Janovics László, a Baranya Megyei Kormányhivatal Munkaügyi Központjának igazgatója elmondta, hogy egy nemrég szabadult fiatalember több társával együtt egy önszerveződő egyesületet alapított, és áprilisban konferenciát szerveztek Pécsen a büntetett előéletűek elhelyezkedési nehézségeiről és a lehetséges megoldásokról. A konferencián a különböző állami, önkormányzati intézmények, civil szervezetek, munkáltatók képviselői és maguk a volt elítéltek ültek egy asztalhoz.

KERÉK-BÁRCZY SZABOLCS: KÍVÁNCISISÁGRA NEVELNI

A jó pedagógus úgy tud jelen lenni, hogy nem érezzük jelenlétének lehangoló voltát

Mindannyiunknak volt olyan tanítója, tanára, akinek arca talán már rég a múlt homályába veszett, de néhány szava, tette egy életre szóló irányítót adott a kezünkbe tudásvágyból, emberségből. Olyan ajándék volt ez, ami sokkal drágább annál, hogy értékét pénzben mérhetnénk, és amiért csak a köszönet lehet elég nagy fizetség. Ezért minden számunkban helyet adunk a visszaemlékezésnek. Ebben a számban Kerék-Bárczy Szabolcs emlékezik kedvenc tanáira.

Kerék-Bárczy Szabolcs

A nyári vándortáborokat az általános iskola harmadik osztályától kezdve egész évben nagyon vártuk. Sokszor volt a túljelentkezés, ezért a jó tanulmányi eredmény alapfeltétel volt ahhoz, hogy valaki részt vehessen a kéthetes, sok gyaloglással, sátorozással, közös főzésekkel, a más táborozó csoportokkal való éjszakai „csatákkal” is együtt járó kirándulásokon. Nagy Istvánné Marika néni ezeknek az együttlételeknek mindig vidám, tekintélyt parancsoló, de szigorú orgánusában is mosolygós lelke volt. A Velencei- vagy Fertő-tó környéki, az ormánság-zselici, a nógrádi és más vándortáborok fontos velejárója volt a helytörténeti kutatás, amikor 9–14 éves gyerekeként feltérképeztük azoknak a településeknek a nevezetességeit, ahol a vándorlás két-két napját töltöttük, és minden állomáshelyen esti, szalonasütiéses vetélkedőket rendeztünk magunk között. A nevezetességekről részben könyvekből tájékozódunk, de alapvető feladat volt, hogy a helyi emberekkel is elbeszélgessünk: plébánossal, tájházvezetővel, idős helybeliekkel. Bementünk a múzeumokba és templomokba, böngészünk a feliratokat. Tanári felügyelet nélkül, önállóan, de kis csapatokban kutattunk.

Mindez a székesfehérvári Münnich Ferenc Általános Iskola keretei között zajlott a nyolcvanas évek elejétől. A késő Kádár-korban minden ok meglelt volna ahhoz, hogy ez az iskola a véreskezű kommunista vezér szellemiségében oktasson, ám nem így volt. Marika néni és számos más pedagógus társa ügyesen irányította figyelmünket az értékek felé.

Ma pontosan látom, hogy már azzal „ellenzéki” volt, hogy kíváncsiságra, kérdések feltevésére ösztönzött bennünket, és úgy tudott mellettünk állni és bennünket irányítani, hogy mindig az volt az érzésünk, hogy önállóak vagyunk. Felnőttnek éreztük magunkat, amikor kutattuk a falvak múltját, vagy éppen a közös vacsoráról döntöttünk. Nem úttörők voltunk, hanem vidám, felszabadult, és, igen, független fiatalok, akiket nyitottságra, egészséges versenyre buzdított Marika néni anélkül, hogy bármit ránk kényszerített volna.

A jó pedagógus nyilván ilyen: úgy tud jelen lenni, hogy nem érezzük jelenlétének lehangoló voltát. Tekintélyt parancsol, de nem lekezelő, nem fölülről beszél hozzánk, hanem partnerként. Az ilyen ember bizalmával nem él vissza a gyermek, mert tudja, hogy bár életkortól függetlenül egyenrangúak vagyunk, de a nagyobb tudással és tapasztalattal rendelkező emberre felnézhetünk. A Marika nénihez hasonló kiváló tanár minden gesztusában benne van az, hogy a másikban az embert tiszteli, függetlenül életkortól és társadalmi státustól. Az ilyen tanár számíthat a kölcsönös tiszteletre, mert a másik ember méltóságának tisztelete a legnagyobb kincs. A rosszul tanuló diák is felismeri mesterét. Ösztönösen érzi, hogy tanárrá, mesterré nem diploma teszi az embert, hanem az emberi tisztesség, következetesség és hitelesség. És egy jó adag humor. Szerencsém volt az életben, hogy a jóízű nevetés képességét otthonról magammal hozhattam, és mindig rátaláltam azokra, akik kellő humorral szemlélték a világot. Marika nénire gyakran gondolok, és kívánom, hogy Isten éltesse sokáig derűben és jó egészségben!

A tanulás öröforrás, hihetetlen élvezet. A tudás is az, vagy inkább az ismeretek birtoklása. De nagyon is igaz az a mondás, hogy minél többet tudunk, annál inkább nyilvánvalóvá válik számunkra, hogy a szemünk előtt egyre inkább kinyíló világ mennyi feltáratlan és soha meg nem ismerhető titkot rejt magában. Ezért a kíváncsi ember igazi élvezettel veti bele magát a tanulás mégoly fárasztó folyamatába. A főiskolán már olyanok is tanítanak, akik a saját területükön valami egészen újat akarnak létrehozni. Ilyen ember volt Németh

Márta, a Külkereskedelmi Főiskola egykori tanára, aki sajnos évekkel ezelőtt eltávozott közülünk. Márta létrehozta Magyarország első public-relations tanszékét, amelyet vezetett is, könyveket és jegyzeteket írt, hihetetlenül sokat dolgozott. Nagy tudása és remek humora mellett volt egy ritka képessége is, nevezetesen, hogy személyre szóló figyelemmel fordult az emberek felé. Úgy érezte a vele beszélő, hogy az együttlét során minden mást kizár a gondolataiból, és csak rá figyel. Tekintély volt, de a bölcs emberek kételkedésével, ám kételkedése nem bénítólag hatott rá, hanem kíváncsi kutatássá változott, építéssé, alkotássá. Családja megszenvedte a történelmet, de mégsem volt keserű. Maga köré gyűjtötte a fiatalokat, kollégákká emelte a tanítványokat, jóvoltából az együtt gondolkodás alkalmi várva várt kulináris élményekké is nemesültek. Egyszerűen jelen volt minden barátja életében, mert lehetett rá számítani. Akár napközben, akár hajnali kettőkor. Én első munkahelyemet is neki köszönhetem. Barátsága, nem toladódó, de mindig megszívlelendő tanácsai a fülemben csengenek. Betegségéről úgy beszélhettem vele, ahogy soha senkivel. Döbbenetes erő és bizalom áradt belőle, és minden túlzás nélkül állíthatom, hogy új megvilágításba helyezte számomra a véges és végtelen lét felfoghatatlan dimenzióit. Nem véletlen, hogy nem múlt időben gondolok rá, és vonásait időről időre felismerem az utca járőke-lőin.

Nincsenek megbecsülve tanáraink. Korunk legdicstelenebb jelenségeinek egyike, hogy azok, akikkel gyermekeink a legtöbb időt töltik nap mint nap, a társadalmi ranglétra utolsó fokain küzdenek a túlélésért. Saját magunkat degradáljuk le ezzel, és megfosztjuk társadalmunkat a felemelkedés utolsó lehetőségétől. A világra nyitott, kíváncsi, tudásra szomjas emberek nélkül Magyarország vergődése tartós lesz, s hogy ne így legyen, abban az óvónóktól a tanítókon át a professzorig, minden pedagógusnak nélkülözhetetlen szerepe van. Mikor értjük ezt már meg végre?

*Kerék-Bárczy Szabolcs,
a Szabadság és Reform Intézet ügyvezető
igazgatója*

IN MEMORIAM HORVÁTH ERZSÉBET (1943–2011)

Horváth Erzsébet 1943. december 15-én, Budapesten született. A Berzsényi Dániel Gimnáziumban kitűnő eredménnyel letett érettségi vizsga után, 1966-ban elvégezte a Pécsi Tanárképző

Főiskola matematika–fizika–testnevelés általános iskolai tanári szakát, majd a Debreceni Kossuth Lajos Tudományegyetemen matematika szakos középiskolai tanári képesítést szerzett 1974-ben.

A XIII. kerületi Hegedűs Gyula utcai Általános Iskolában kezdett dolgozni 1966-ban, majd 1968-tól 1981-ig a Sallai Imre Általános Iskolában tanított. 1974-től a XIII. kerület PSZ Bizottsága ellátási felelőse volt, többek között a tb, a nyugdíj, a szociális juttatások, az illetmény-föld tartozott gondozása alá.

1981-ben kinevezték a Thállmann Utcai Általános Iskola igazgatóhelyettesévé. Még ebben a tanévben elvégezte a Szakszervezetek Budapesti Tanácsa által szervezett szociálpolitikai felelősök tanfolyamát, a következő tanévben pedig a fővárosi vezetőképző tanfolyamot. 1984-ben a Pedagógusok Szakszervezete munkaügyi és szociális osztályának ellátásért felelős politikai munkatársa lett. Több mint 27 éven keresztül a szociális juttatások, tb, nyugdíj, gyes, gyed professzori szintű gondozójaként működött. Munkate-

rülete minden paragrafusát fejből ismerte, azokat már megjelenésükkor tanulmányozta, összegezte. Tudását továbbképzéseken erősítette. A tagsággal napi kapcsolatban volt, több ezer pedagógus, oktatási dolgozó egyéni problémáira, panaszaira adott szóban és írásban megnyugtató választ. Vidéki előadásaira, konzultációira mindig megtöltötték a termet a hallgatói, ám egyetlen egyen sem maradt válasz nélkül senki sem. A területi szervek számára sokszor készített írásos tájékoztatót. A jogszabályváltozások véleményezésekor mindig az ellátottak érdekeit képviselte, foggal-körömmel harcolt, érvekkel bombázta az előterjesztőket.

Haláláig, 2011. szeptember 18-ig, húsz éven át a Pedagógusok Szakszervezete Országos Irodájának szakszervezeti titkári teendőit is ellátta.

A Pedagógusok Szakszervezetének 1965 óta volt a tagja. Szakszervezeti munkájáért 1976-ban SZOT Oklevelet kapott, 1983-ban „Kiváló Munkáért” miniszteri kitüntetést vehetett át. Szakszervezeti munkáját 2003-ban az Eötvös József Emlékérem arany fokozatával ismerte el a PSZ.

* * *

MUNKATÁRSI BÚCSÚ ERZSIKÉTŐL

Mélységesen mély az emlékezés kútja, de bármilyen mélyre is merítettünk vizébe, a kimert cseppek egy nagyon jó ember arcát vetítették vissza. Tudtuk, hogy nagyon beteg. Mégis abban bízunk, hogy csoda történik vele, és meggyógyul. Mert az olyan jó embereknek, amilyen ő volt, ez dukál! Vártuk, hogy egyszer csak megjelenik a folyosón, és ahogy mindig is tette, kedves-derűs félmosolyával ránk köszön: „Szervusztok!” Nem így történt. Ehelyett mi, egykori kollégái, kényszerülünk elkészönni tőle. Örökre. Tesszük ezt ebben a nem szokványos nekrológban azért, hogy a bennünk élő apró történetekből igazi lényét mindenki megismerhesse. Azzal szeretnénk kijátszani a halál végérvényességét, azzal szeretnénk méltó búcsút venni tőle, hogy mi, a Pedagógusok Szakszervezete Országos Irodájának munkatársai elmondjuk, hogyan is él emlékeinkben Horváth Erzsike.

♥ Nagyon kedves volt, és nagyon segítőkész. Ő korrepetált matekból, de az az igazság, hogy nem nagyon erőltettem meg magam. Mégsem szidott le soha. Nagyon türelmes volt. Arra is emlékszem, hogy amikor náluk voltam, ő meg az anyukája palacsintát sütött. Nemcsak engem kínáltak meg, de még a testvéremnek is küldtek belőle. Aznap szakadt az eső, Erzsike pedig még az emyőjét is kölcsönadta, nehogy megázzak hazafele.

♥ Derűs, kedves, segítőkész ember volt, mindenki, aki ismerte, csak jót tud róla mondani. Szerettem a humorát, mert olyan gyermeken őszinte és ártatlan volt. Igazi, őszinte nevetése volt. Nem evett sokat, de mindig éhes volt szegénykém. Viccelődünk is vele, azzal cuk-

koltuk, hogy recepteket mondtunk előtte. Imádtam hallgatni ezeket. Aztán megkérdeztük: „Te mit fogsz nekünk sütni, Erzsike?” És ő mindig azt válaszolta, most épp rossz a sütője. Arra is emlékszem, a technikához nem nagyon értett. Mindig elrontotta a fénymásolót, a tűzőgépet, bármi ilyesmit, ami a keze ügyébe került. Mérget sem láttam. Bár a véleményét mindig megmondta, de azt sohasem sértően tette. És mindig tiszta szívből tett másokért, sohasem érekből.

♥ Bármikor biztos számíthattam rá. Türelmesen, odafigyelően, teljes empátiával kezelte a dolgai. Pedig volt épp elég gondja! Bármilyen fáradt volt, nem sietett, mindig derűs maradt. Figyelt rám! És ez fontos volt.

♥ Mindig mosolygott. Reggel, amikor bejött aláírni a jelenléti ívet, mindig rápillantott az órára, és azt mondta: „Adok egy-két percet a szakszervezetnek.” Soha nem csalt. Sokszor jött teát főzni, de elfelejtette, hogy feltette a vizet, hogy aztán jót nevesse saját magán, és azon, milyen feledékeny. Mi magázódtunk, mert csak azt tegeztem, aki engedélyt adott rá. Valahogy kettőnk között ez nem került szóba. Minderre csak akkor döbbsentem rá, amikor már betegen telefonált. Akkor úgy búcsúztunk, hogy ezentúl tegezödni fogunk. Soha többet nem beszélünk egymással.

♥ A legnagyobb bajok közepette is mindig nevetett. Rosszat soha nem mondott senkiről, és ha valakit előtte akartak befekeztíteni, mindig tiltakozott. A nyugdíjügyekkel foglalkozott, a nyugdíjba vonulásról mindig a legpontosabb, a leginkább kimerítő választ igyekezett adni annak, aki hozzá fordult se-

gítségért. Órákat töltött egyéni tanácsadással, még az sem számított, ha nem is evett egész nap. A szakszervezet nagyon fontos volt számára. Kiszolgálta a tagságot minden pillanatban.

♥ Derűs lénye mellett nem lehetett szomorúnak lenni. Őt sem sokszor láttam annak, ám akkor is mosolygott a szeme: „Nyugi, lesz ez még jobb is.” Amikor új irodám lett, kaptam tőle egy kínálótalat. Azt mondta, otthon nincs szüksége rá, de az én irodámban nagyon jól mutatna. És még ő kért elnézést érte, hogy ilyesmivel zavar! Meghatott ez a figyelmesség. Ilyen volt. Csupa lélek, derű és alázat. Legnehezebb napjaiban is a másokra való teljes odafigyelés vezérelte.

♥ Jó kolléga volt. Sokat hallottam segítő-készségéről meg arról, hogy már betegen is az országot járta, hogy felkészítse a nyugdíjazásra a kollégákat. Emlékszem, nem is olyan rég egy nap szabadságot kért, hogy orvoshoz menjen. Azután már soha többet nem láttuk.

♥ Egy munkahelyen mindig vannak viták, nézeteltérések. Ő sohasem hagyta, hogy egyvalakire „rászálljunk”, azt mondta: „Jó, jó, de azért a másoknak is igaza lehet ebben vagy abban.” Emlékszem, hosszú éveken keresztül ő volt a Mikulás néni, kedvesen, nevetve csinálta végig a szerepét. Végletlenül finom lelkű volt. Mikor a betegágynálán meglátogattuk, már nem nagyon volt magánál. Inni kért, és amikor a nővére megitta – bár már egy másik léttel küszködött, mégis – nagyon halkán azt mondta: „Köszönöm!”

♥ Édes Erzsike! Mi köszönjük, hogy a kollégánk voltál!

AZ ÁLLAMNÁL NAGYOBB TOLVAJ NINCS

Az állam az elmúlt száz évben többször is bebizonyította, mennyire leleményes akkor, amikor másnak a vagyonát szeretné lenyúlni. Nem véletlen, hogy ebben az országban kevés család mondhatja el: ősei birtokán, ősei házában, ősei vagyonának használatából, hasznaiból él, szülei, nagyszülei foglalkozását űzi, gazdaságát, vállalkozását vezeti. Nem véletlen az sem, kevesen gondolják úgy, hogy érdemes befektetni, érdemes megtakarítani, érdemes félretenni. Szüleink, nagyszüleink, dédszüleink meséiből tudhatjuk, miképpen olvadtak el azok a hadikölcsönök, amelyeket az állam vett fel tőlük koronában, pengőben a háborús kiadások fedezéséhez vagy békekölcsön formájában, forintban a gazdasági vészhelyzet megoldásához. 1892 óta háromszor volt pénzcseré, amelyet kétszer szuperinfláció előzött meg. Államosították már ebben az országban a földeket, az üzemeket, a gyárakat, lesöpörték a terményeket a padlásról. Eltűnt az állam által banki letétbe helyezett zsidóvagyon is. Nemcsak az egyéneket, a közösségeket is kifosztották. Felszámolták az egyesületeket, a nyugdíjpénztárakat, eltüntetve vagyonukat. Államosították az egyházak vagyonát is.

A történelem ismétli önmagát. A mi korosztályunknak is lesz mit mesélnie gyermekeinek, unokáinak. Nem csak a magán-nyugdíjpénztári befektetések államosítása miatt kísért a múlt. Rövidesen, január elsején hatályba lép az a törvény, amely alapján az állam tulajdonába kerül azoknak az egyháznak a vagyona, amelyek nem felelnek meg az új rendelkezéseknek, nem működhetnek tovább, ezért jogutód nélkül megszűnnek. Nagy dobásra készül az állam. Nem kisebb a célja, mint a helyi önkormányzatok több ezer milliárdos vagyonának a lenyúlása. Ez az intézkedés „törvényes lesz”, abban az értelemben, hogy az állam – mint ahogy tette korábban is – megalkotja a szükséges jogszabályokat. Összhangban lesz Magyarország alaptörvényével is, mivel kimaradt belőle a helyi közösségek önkormányzáshoz való joga és a helyi önkormányzati vagyon védelme. Bekerült viszont a meglévő önkormányzati vagyon köztulajdonná, nemzeti vagyonná nyilvánítása és közérdekhez rendelése. Így, ha az oktatás, az egészségügyi ellátás, a gyermekvédelem, a családvédelem többé nem helyi közügy, hanem állami közérdek, akkor az e feladathoz kapcsolódó vagyon is átszáll a feladattal együtt az államra. Ma már nyílt titok, hogy az önkormányzatiság felszámolása a közeljövő egyik központi célkitűzése. Nem lehet kormánytól független akarat. Ehhez jól kapcsolódik az állam mindenhatóságának erősítése, annak elhitése, hogy az állam mindenkinél mindent jobban tud, s csak az állam képes arra, hogy döntsön, szervezzon, intézkedjen, elintézzon, óvjon, védjen, megőrizzen, gondoskodjon. Nem kellene közalapítványok, érdek-képviselői szervek, autonóm felsőoktatási intézmények, helyi önkormányzatok, az egyházak közül is csak annyi, amennyit az állam jónak tart, s amelyekkel „ki tud jönni”.

Először a megyei önkormányzatiságot számolják fel, átvéve intézményeiket a kormányhivatal által. Ebben a megoldásban a legérdekesebb, hogy a megyék által működtetett oktatási intézmények jelentős része nem is a megyéké, hanem a városoké, községeké, amelyek többnyire pénzhiány miatt adták át ideiglenesen oktatási feladataikat és vele intézményeik használati, és nem tulajdoni jogát. Visszajárna nekik, ami az övék. Visszajárna, ha nem az lenne a cél, hogy a városok, községek se lássanak el közszolgáltatásokat. A kormányzati elképzelések szerint, mint ahogy a szülőknek, a tanulóknak nincs köze ahhoz, hogy ki mit hogyan miből oktat az iskolában, mint ahogy a pedagógusnak sincs semmi köze ahhoz, hogy milyen tantervet, tankönyvet kell alkalmaznia, úgy a település lakosságának sincs semmi köze ahhoz, hogy a lakóhelyen milyen és hány óvoda, iskola, kollégium, zeneiskola, nevelési tanácsadó, logopédiai szakszolgálat működik. Az állam átveszi a feladatokat, államosítja az intézményeket, és dönt. Dönt arról, hol milyen, hány intézmény milyen feladatokkal működhet tovább. Dönt arról, hogy az egyes intézményekben hányan és kik dolgozhatnak.

Az önkormányzati közoktatási intézmények működtetéséhez az állam által biztosított támogatások a bérek mintegy 50 százalékát fedezik. A hiányzó összegeket az önkormányzatnak kell előteremteni, mint ahogy a működés, fejlesztés, felújítás, beszerzés költségeit is, miután ahhoz az állam nem járul hozzá. Ebből az következik, hogy az állam az átvett intézményrendszert nem tudja fenntartani, és a benne foglalkoztatottakat sem tudja teljes körűen tovább foglalkoztatni. Annál is inkább, hiszen létre kell hozni azt az állami apparátust, amelyik irányít, jóváhagy, engedélyez, ellenőriz.

Hogy hány intézményt kell bezárni, hány pedagógust kell elbocsátani, az attól függ, hogy a teljes rendszer fenntartásához szükséges mintegy három-négyszáz milliárd forintot össze tudja-e szedni az állam. A szakiskolák kilencedik-tizedik évfolyamának megszüntetése, a szakiskolai közismereti tantárgyak felszámolása, a szakmai elméleti órák csökkentése, a szak-középiskolai szakképzési évfolyamok megszüntetése, a nyelvi előkészítő évfolyamok eltörlése, a gimnáziumok befogadóképességének 40 százalékkal történő csökkentése, a tankötelezettség idejének két évvel való leszállítása, az általános iskolai felső tagozat körzetesítése megnyitja az utat az intézmények bezárásához és értékesítéséhez. További források teremthetők elő a pedagógusok kötelező óraszámának megemelésével, a túlóradíj eltörlésével.

Az állam rövidesen új megbízást adhat a nyugdíjvédelmi kormánybiztosnak. A nyugdíjakon ugyanis már nincs mit védeni, így megkaphatja az önkormányzati vagyon védelmére szóló kormánybiztosi megbízatást. Abban is biztosak lehetünk, hogy azt követően, amikor az önkormányzati vagyon is a magán-nyugdíjpénztári vagyon sorára jut, az állam talál majd további, védelemre szoruló vagyont.

Szűdi János